

SZERELEM és SZERETET

KÜLDETÉSÜNK TITKAI 12.

**SZERELEM
és
SZERETET**

**ÓBUDAVÁR
1994**

Előszó

A családi életben, a párkapcsolatban mindannyian találkozunk olyan problémákkal, kérdésekkel, amelyek zavarba ejtenek, amelyekre hiába keresünk választ szüleik, barátaink életében. Sok esetben még megfogalmazni sem tudjuk, hogy mi is a baj, mitől vagyunk nyugtalanok. Különösen is áll ez a családi élet intim dolgaira, a házaselet szférájára, mely a régiek szerint „nem beszédtéma”.

A schönstatti családmozgalomban, a Családnapok előadásában Beller Tilmann atya sok problémára rávilágított, sok kérdést megfogalmazott, és megmutatta a megoldás útját is. Beszédeiben állandóan Schönstatt alapítójára, Kentenich József atyára (1885-1968) hivatkozott, tőle idézett. Kentenich atya az Amerikai Egyesült Államokban, Milwaukeeban 1961-ben házaspárok előtt részletesen kifejtette szexualpedagógiai tanítását. Nagy élményt jelentett Kentenich atya előadásait eredetiben olvasni.

Nagyon reméljük, hogy előbb-utóbb a magyar családok is olvashatják majd hiteles fordításban Kentenich atyát. Addig is szeretnénk ebben a kis füzetben röviden összefoglalni, hogy mit tanultunk, mit szűrtünk le a párkapcsolatunk számára Kentenich atya és Tilmann atya tanításaiból.

Bevezetés

Kiindulásképpen idézzük fel az evangélium elbeszélését a kánai menyegzőről (Jn 2,1-12). Gyakran felteszik ennél az evangéliumi történetnél a kérdést: Egyáltalán miért volt ott Jézus és Mária ezen az esküvőn? Miért éppen egy esküvőt választott ki az Úr első csodája, nyilvános működésének kezdő színhelyéül?

A szokásos válasz, amit erre adni szoktak, közismert: így akarta Jézus megszentelni a házasságot és kifejezni tiszteletét a házas emberek iránt. E válasz igazságát még jobban aláhúzza az a körülmény, hogy ezt megelőzően 30 évig családban elrejtve élt. Jézus nőtlen volt és Mária sem élt nemi életet. De itt, a kánai menyegzőn kifejezték tiszteletüket és elismerésüket a házasság, a házas emberek iránt. A házasságból ered a család.

A mai korban, az egész Egyházban mindig újra felhangzik a segélykiáltás:

„Mentsétek meg a családokat!”

A Szentatya határozottan felszólít minden jóakarátú embert, hogy ide koncentrálja erőfeszítéseit. Ez ma a legfontosabb apostoli munka!

Egy új, laikus vallásosság szükségessége

A középkor Egyházában nagyon erős volt a szerzetesség eszménye. Olyannyira, hogy ezt tekintették az egyetlen tökéletes állapotnak. Mintha a házasság szentsége csak amolyan másodrangú szentség lett volna; mintegy engedmény a világ, a bűnös test miatt. Még manapság is sokfelé találkozhatunk az Egyházban ezzel a felfogással: „Ha Istennek igazán tetszeni akarsz, akkor szüzességi fogadalmat kell tenned! Aki megházasodik, annak „vége”! Jó, jó, ő is üdvözülhet, de a Mennyszágnak csak egy félreeső sarkában kaphat helyet. Isten közelében, a Szűzanya palástja alatt semmi keresnivalója sincs annak, aki nemi életet él. Vagyis, aki szent akar lenni, annak a szerzetesi eszményt, vallásosságot kell valahogy követnie, megvalósítania.

Ez a felfogás sajátos zavart magatartást eredményez a világ dolgaival szemben is. Hiszen a szerzetes vallásosság-eszmény magában foglalja a világtól való elfordulást is. Ha tehát mi, akik a világban élünk, mégis szentek akarnánk lenni, akkor úgy kell élnünk, mintha nem is a világban lennénk; csak mintegy féllábbal állva benne, a másikkal pedig megpróbáljuk elrúgni magunktól a világot. Ez a vallásosság-eszmény az oka a laikus keresztények óriási belső bizonytalanságának. A világ ugyanis tele van új, csodálatos felfedezésekkel. A földi javak tömege egyre vonzóbbá teszi a világot. És ha mi, keresztények, abban látjuk a dicsőséget, a nagyságot, hogy ezt a világot megvessük, akkor mindent átengedünk a pogányoknak. Őrájuk hagyunk minden felfedezést, hogy ők aknázzanak ki mindent és legyenek nagyok vele. Mi pedig behúzódunk egy félreeső sarokba.

Ma az egész Egyházba egy új életérzés költözik: a mai emberiség életérzése. Ennek eredményeképpen a földi dolgok jobban előtérbe kerülnek. Utat kell mutatni a mai laikus kereszténynek, hogy hogyan fogadja el a földi dolgokat, hogyan használja őket, hogyan értékelje és hogyan válhat általuk szentté! A modern kor eseményei által Isten vezeti az Egyházát. A kor szava Isten szava! De ha az Egyház csak önmagában élt volna a Földön, akkor Isten legnagyobb sajnálatára sokféle haladás egyáltalán nem következett volna be.

Figyeljük csak meg, hogy egész vallásosságunk, gondolatvilágunk és szokásaink valamiképpen még a szerzetesség jegyeit hordozzák magukon. De ez ellentmondás! A szerzetesnek lehetőleg el kell hagynia a világot, nekünk, világi keresztényeknek, az a küldetésünk, hogy belépjunk a világba. Meg kell tanulnunk új keresztény módon szeretni a világot és benne élni. A pénzt, a vagyont, az emberi természet szépségét, a művészeteket, a tudományt Isten laikus szemével nézni és szeretni! Vagyis ki kell alakítanunk egy sajátos laikus vallásosságot, mely a földi, a világi, az emberi dolgokban meglátja Istent, örül neki és szolgálja velük Isten terveit.

Ha ezt nem tanuljuk meg, vége a katolicizmusnak!

Az új vallásosság bölcsője

Az új laikus vallásosságnak a kimunkálását a házasságban, a családban kell és lehet kicsiben elkezdni. Amit előbb a világról, a világi dolgokról mondtunk, elmondhatjuk a házasság sajátos körülményei közt a testről. A „bűnös test”, amit sanyargatni, megtagadni kell... — ez nem a családok útja! Mi örülünk a testünknek, a párunk, a gyermekeink testének! Szeretjük őket! Ez a szemléletváltás valóságos forradalmat jelent!

Ha a természetes valóságában nézzük a testet, megállapíthatjuk, hogy a test:

- Isten alkotása,
- a lélek társa,
- a jövődő örök boldogság részese.

Ez az alapja a test iránti tiszteletünknek. Nemcsak a saját testem, hanem a társam teste iránt is tisztelettel viseltetem. Akkor is, ha a házasságban jogszerűen is nekem adta; sőt, annál inkább felelős vagyok érte.

Mi tehát a családos világi keresztények sajátos apostoli feladata? Nemcsak arról van szó, hogy gyakrabban kell áldozni és jobban szeretni a Szűzanyát! A létünkkel kell megmutatni, hogy a világ dolgai, a család, a szerelem, a test szeretete által eljutunk Istenhez.

Vagyis nem helyes azt mondani, gondolni, érezni, hogy a családi élet zajossága, a gyerekek, a házastárs állandó zavargásai miatt otthon nem tudok elmélkedni és imádkozni. Ezért tehát odahaza csak a legszükségesebbeket teszem meg és aztán elmegyek a templomba. Ott hagyom őket és inkább a plébánián segítek, apostolkodok, hogy így megmentssem a lelkemet. Isten ugyanis azt kívánta tőlem: a leglényegesebb feladatomat abban láthatom, hogy jelen vagyok otthon a családban.

Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy részt veszek a gyerekek nevelésében; megbeszéléseket tartok erről a társammal; olvasok róla; állandóan nevelem magamat is, hogy erőt adjak így a gyerekeknek. Tehát nem mondom, hogy már elfáradtam, hagyjatok pihenni!... Ez a másik véglet!

Az egyik mindig menni akar, a másik mindig pihenni! Nehéz megtalálni a középutat. A létrend szerint, ha családos vagyok, akkor

a fő apostoli tevékenységem a családomé! Itt van a fő felelősségem! Ha tehát családosként Istennek tetsző életet akarok élni, akkor a sajátos laikus vallásosság elsősorban arra indít, hogy a családomért éljek. Ugyanez érvényes a nemi életre, a házastársak közötti szerelmi kapcsolatra is. Nem lehet ezt mintegy adalékként, mellékesként kezelni! A nemi élet hozzátartozik a létrendhez, a lényem, a vallásosságom lényegéhez. A szerelmünk tehát egy út, mely Istenhez vezet. A laikus vallásosság egy sajátos területe a családi és a házastársi vallásosság. A szerzetes-vallásosság ezen a területen használhatatlan, nem segít.

A hetedik szentség

Jézus a kánai menyegzőn megszentelte a házasságot, a nemi életet és a házas embereket. Szentséggé tette a házasságot. Tehát meg kell, meg lehet tanulnunk a nemi életet felhasználni arra, hogy közelebb jussunk Istenhez.

Mit tart az Egyház a házasság sajátos értékeinek? A régi felfogás a kölcsönös segítségnyújtást, a gyerekeket és a szenvedélyek kielégítését. A II. Vatikáni Zsinat szerint pedig: A házasság életszövetség, önkéntes személyes önátadás. Alapvető tartalma, értéke az életközösség, amely vonzalom és szeretet, kölcsönös önátadás és egymás segítése révén személyes kiegészüléssé alakul, egymás számára kegyelmet közvetít, az Istennel való közösséget pedig elmélyíti (Gaudium et Spes 48-50). Hogyan érthetjük meg jól ezeket az értékeket?

Ha pedig szétnéznünk magunk körül a világban, mit látunk a házasságok vonatkozásában?

— Próbaházasságok...

— válások...

— abortuszok...

Mind hatalmas pörölycsapás a házasság ellen.

Két nagy igazságból forrásoznak a házasság értékei:

— Isten az embert: férfit és nőt a saját képmására teremttette.

— Isten egymás számára, egymás kiegészítésére alkotta őket.

Mit jelent az, hogy az ember Isten képmása?

A háromságos Isten olyan egység, akiben a személyek megőrzik személyiség jellegüket. Ennek megfelelően a házaspár egységében,

vagyis magában a nemi életben akkor lesz az ember Isten képmása, ha a nemi élet magán viseli, megőrzi a személyes jelleget.

A modern „cool sex” (érzelem nélküli, hideg szex) szerelemben elrejtőznek a személyek. Ilyen módon embertelenné, rombolóvá válik a szerelem. Isten akarata szerint a szerelem akkor igazán emberi (és isteni), ha abban személyek találkoznak és egyesülnek a szeretetben.

A szerelem-szeretet épülete

Az emberi szerelem összetett. Többrétegű, egymással összefüggő és egymásra épülő szférában veszi körül a személyiséget.

A nemi egyesülés a vele járó élvezettel és örömmel a testiség körét (a szexualitást) jelenti. Ez az érzéki szeretet.

Efölött van az érzelmekben megnyilvánuló vonzódás, tetszés. Ez az érzelmi szeretet. Ebből táplálkozik, ez jut kifejezésre a gyengédség sokféle formájában: áthatja a tekintetet, szépnek láttatja a kedves szemét, haját, kezét... mindenét. Ez készíti a nőt arra, hogy felékesítsék magukat, hogy szépen öltözködjének. Az érzelmi szeretet védőn körülöleli, beburkolja az érzéki szeretetet, mely anélkül csak egy állati aktus lenne. Ha tehát Isten akaratát szeretnénk a házasságban megvalósítani, akkor állandóan ápolnunk és megújítanunk kell az érzelmi szeretetet, a gyengédségünket.

A szellemi szeretet a társam szellemi értékeire irányul. Büszke vagyok, hogy ilyen kiváló társam van. Felnézek rá. Talán még nem is mutatta meg valamennyi értékes adottságát. Figyelek rá, megpróbálom egyre mélyebben megérteni, felfedezni és hasznosítani is. Itt is érvényes, hogy kiegészítjük egymást. Nagy könnyebbség, hogy nem kell mindent magamnak csinálni, tudni; jó, hogy számíthatok rá. Ez az értékelő, felnéző szellemi szeretet még hatásosabban biztosítja, hogy a nemi életünk már egyenrangú, értékes személyiségek találko-

zása, élménye, a belső egység testi megvalósítása és kifejezése legyen.

Erre a háromsíkú természetes szeretetre épül rá, ezt veszi körül a természetfeletti vagy lelki szeretet. A társam a Szentlélek temploma, Isten gyermeke; a misztikus test egy tagja, akire még egy külön őrangyal is vigyáz. Nekem is vigyáznom kell rá. Ha őt megérintem, Isten érintem meg. Ez nem jelenti azt, hogy nem kereshetek a társamnál kielégülést. Ez hozzátartozik a házasság lényegéhez. Sőt nyugodtan tehetem ezt úgy, hogy bizonyos szenvedélyesség és tűz is van bennem. De mindig vigyázva: ő Krisztus tagja, Isten gyermeke. A lelki szeretet segít abban, hogy megőrizzük az egymás iránti tiszteletünket a szexuális öröm és a kielégülés keresésében és nyújtásában.

Milyen kijózanítóan figyelmeztet Szent Pál apostol: Ha valaki itt helytelenül viselkedik és bánik a társával, akkor elszakítja Krisztustól és meggyalázza. (1Kor 6,15)

Azonban mindannyian gyengék, tökéletlenek, bűnösök vagyunk. Akarva-akaratlan mindig újra fájdalmat, bajt okozunk. A lelki szeretet feladata, hogy irgalmas, megbocsátó nagylelkűséggel, ill. alázatos gyermeki bizalommal megoldja, elsimítsa, helyrehozza ezeket a gondokat, továbbá hogy figyelmünket, életünket Isten szeretettermévének megvalósítására irányítsa.

Ha Isten gyermekeiként akarunk nemi életet élni, akkor ehhez az is hozzátartozik, hogy nyitottak vagyunk egymás felé. Kész vagyok a társamat befogadni. Nem zárkózom el előle se lelkileg se testileg. A közösségre való nyitottság hozzátartozik az ember lényegéhez. Az ember akkor lesz a Szentháromság legtökéletesebb képmásává, amikor férj és feleség a nemi élet szerelmes ölelésében egyesül. „A kettő egy test lesz.” (Ter 2,24; Mk 10,8; Mt 19,5) De két személy! Ezért nem szabad a nemi életben sem feladni, kiszolgáltatni a személyes méltóságot.

Az egymásnak való kölcsönös, teljes odaajándékozás és befogadás által leszünk termékenyék. Kölcsönös, személyes szerelmünk egy harmadik személyben testesül meg: gyermek fogan.

Apa, Anya, Gyermekek! Íme a Szentháromság képe...

Mit kell tennünk, hogy a nemi életünk ne csak egy állati aktus legyen? Hogyan őrizzük meg a személyiség méltóságát? Gondoskodnunk kell arról, hogy a nemi életben a szeretet minden szférája: az

érzéki, az érzelmi, a szellemi és a lelki szerelem egyaránt kifejeződést találjon a nemi élet közös orgazmusának egyesítő nagy élményében és örömében!

Ezért a házasságban elsősorban arra törekszünk, hogy Isten gyermekeiként irgalmas, megbocsátó és elfogadó szeretettel forduljunk egymás felé. „Nem baj, hogy ilyen vagy, szeretlek!” — és megerősítjük egymást a fájdalmak, gondok viselésében. Aztán igyekszünk, hogy keressük és megvalósítsuk (lehetőleg együtt) Isten szeretettervét az életünkben. Megosztjuk egymással belső indításainkat, élményeinket. A lelki életben is nyitottak vagyunk egymás felé. Pl. ismerek egy házaspárt, ők együtt készülnek fel a gyónásra és a lelkiatyjukkal együtt, hármásban beszélnek meg problémáikat; együtt szoktak imádkozni, és ha az egyik valami szépet olvasott, ami megragadta, felolvassa párjának. Rendszeresen beszélgetnek arról, hogy mi volt szép és mi volt nehéz az életükben, hogy mit üzen ezáltal nekik Isten és mit is kellene válaszolniuk rá.

Isten a nőt és a férfit általában, és minden házas embert egész sajátosan is a társa számára teremtette! Az emberi természetüket tehát alapjaiban is már úgy alkotta meg, hogy kiegészítik egymást. Felfedezhetjük mindezt a szellemi adottságokban is. Pl. az asszonynak különösen is szüksége van arra, hogy bízni tudjon a férjében, hogy számíthasson rá, hogy rátámaszkodhasson világos értelmére és tetterős akarátára. A férfiaknak pedig szükségük van arra, hogy elmondhassák terveiket, kudarcaikat és sikereiket feleségeiknek, hogy asszonyaik befogadják és a szívükön hordozzák őket. Az egyoldalú, férfias tervek így kiegészülhetnek a női lélek finomságával, emberiségével. Ezáltal jobb, értékesebb, gyümölcsözőbb lesz a munka. Az asszony beleérző képessége nagy segítséget jelenthet a férjnek eligazodni a munkahely emberi kapcsolatainak szövevényeiben is. A kiegészítésre azonban az otthoni, családi életben is nagy szükség van, pl. a gyermeknevelésben. Természetszerűleg más az apa feladata és más az anyáé, és mindegyik nélkülözhetetlen. Ki fogja merészségre, bátorságra megtanítani a gyereket, ha az apa csak a munkának él? Fájdalmasan nélkülözik a modern, dolgozó emberek gyerekei a szüleikkel való közös életet, a bensőséges lelki kapcsolatot.

A személyiségünk, családi közösségünk életében nemcsak jogunk, de szükségünk is van a nemi életre. Akkor szép igazán a nemi élet,

ha a lelki-szellemi elfogadás és közösség atmoszférájában gazdag érzelmi töltéssel közeledünk egymás felé. Nem könnyű dolog ez a modern élet rohanó, felőrlő hajszájában, mely könnyen az érzelmek fagyhalálát eredményezi. Az érzelmi szeretetünk megőrzésében nagyon fontos, hogy gondoskodjunk egymás alapvető szükségleteiről, pl. eleget aludjunk. Azután szakítsunk időt egymás számára. Ajándékozunk meg egymást egy sétával, beszélgetéssel, odahallgató megértéssel, amikor a rohanó időből kilépve megállunk és elidőzünk együtt. Ismerjük már talán annyira egymást, hogy tudjuk, minek örül a társunk, hogyan járhatunk a kedvében, a gyengeség milyen formáit szereti. A férfiakban különösen is a szemükön át ébreszthető az érzelem. Ezért nagyon fontos, hogy a feleség szép legyen, kedves arcot mutasson. Egy-egy feladatban való közös részvétel, együttes munka szintén mély közösségélményt jelenthet a számunkra. Az asszonyoknak különös igénye van a szemtől szembe való személyes gyengédségre, szerető szavakra. Fontos neki, hogy a férfi tiszta és ápolt, valamint udvarias és lovagias legyen...

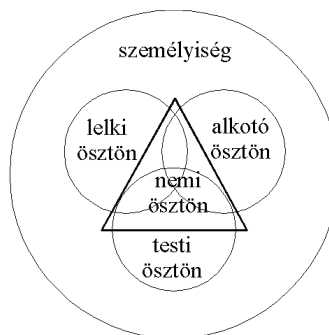
A női és a férfi szexuális élmény kialakulásában jelentős különbségeket találunk. A férfiak szenvedélye gyors, lángoló, lobbanékony, hamar elmúlik és hajlamosak a felületességre. A nőkben lassabban alakul ki a vágy, de mélyebb és tovább is tart. Ők általában csak hosszabb gyengéd előjáték után érik el a tetőfokot. Általában nem könnyű tehát a szerelemben együtt haladni, a csúcspont élményét együtt átélni. Pedig érdemes ezért erőfeszítéseket hozni. A közösen átélt, lélekkel és szeretettel áthatott nemi élmény az egész család boldogságának záloga. Az egyszerre átélt és nyújtott szerelmi élményben a házastársi egységünket akarjuk megvalósítani és átélni. Ezért mint férj, arra törekszem, hogy a szexuális életem tempóját a feleségeméhez lassítsam, hogy megtanuljak az ösztönön uralkodni és magamat visszatartani. Feleségként pedig türelemmel és megértéssel, nem pedig követelődzve fogadom férjem erőfeszítéseit és közeledését. Ezen a területen, ahol a legnagyobb élmények várnak ránk, gyakran mélyen megbántjuk egymást, amikor esetleg olyasmit kérünk, erőltetünk, ami-re a társunk éppen képtelen.

A szerelemben működő ösztönök

Az emberi szerelemben alapvetően három ösztön működik együtt:

- testi ösztön,
- lelki ösztön,
- alkotó ösztön.

Ez annyit jelent, hogy a nemi ösztön összetett természetű és a személyiség más területein is kiterjedt, szoros vonatkozásokkal, kapcsolatokkal rendelkezik.

A testi ösztön

Amikor a futball-stadionban a szurkolók megölelik egymást, amikor valaki egy idegen gyermekért kockáztatja az életét és kimenti a tűzből vagy a vízből, amikor társaságban eltölt bennünket a közösség öröme és vonzása, mindannyiszor észlelhetjük a testi ösztön megnyilvánulását is. Ha egy gyermeket fogunk a karunkban, a testi ösztönt érezzük. A testi ösztön nem azonos a nemi ösztönnel. Az említett példákban ez az ösztön olyan kapcsolatot, közösséget hoz létre, aminek semmi köze sincs a nemiséghez. Ha átölelem az anyámat, az apámat, ha kezet fogok és megölelem a barátomat... A testi ösztön ilyen esetekben, a közösségben, a testi közelségben vonzóan, örömtelen nyilvánul meg. Megnyilvánulhat taszítóan is. Sokan átéltek már olyan helyzetet — pl. tömött autóbussen —, ahol egyes emberek testi közelsége negatívan hatott rájuk.

A testi ösztön általában tehát nem azonos a nemiséggel, csak akkor lesz belőle nemi ösztön, amikor a szexualitásra irányul. A testi ösztön viszonylag súlyosabb, sötétebb, durvább szerkezetű és a feszültség feloldódásával viszonylag gyorsan elmúlik.

Lelki ösztön

A lelki ösztön sem azonos a nemiséggel, csak a párkapcsolatban kifejlődő lelki ösztön képezi a nemiség részét.

A nemi indíttatású lelki ösztön a nőknél általában erőteljesebben jelentkezik, jobban megfigyelhető. Először bizonyos lelki vonzódás,

szimpátia jön létre a férfi irányában. Gondolataiban mindig újra fel-felbukkan alakja, és ösztönzést érez, hogy tegyen érte valamit. Szeretne valamit ajándékozni neki, gondoskodni róla. Vagy szeretné megfogadni a tanácsát. Ez erős kötődést hoz létre az emberek között. A lelki kötődésből és abból a benső ösztönzésből, hogy kövesse a tanácsait, hogy engedelmeskedjen neki, a birtoklás kívánsága jön létre. Ebből pedig bizonyos bizalmasság alakul ki: hozzászokik, hogy belépett az életébe, hogy lelki kapcsolat van köztük, hogy minduntalan felbukkan a gondolataiban. Ehhez aztán a kizárólagosságra való bizonyos törekvés kapcsolódik. Fájdalmat okoz, ha azt látja, hogy ez az ember valaki máshoz fordul, ha megdicséri egy másik asszony öltözetét. Nem féltékenységi ez, hanem sajátos lelki fájdalom. Akkor lesz belőle féltékenység, ha elkezd ezzel intenzíven foglalkozni és magát sajnálni; ha valahogy élvezni kezdi ezt a kitalált tragikus szerepet. Először azonban még nem féltékenység, hanem csak fájdalom, amely a lelki ösztön kizárólagosságra való törekvéséből ered. A lelki ösztön is, mint minden ösztön, vak. Értelemmel és akarattal ellenőrizni és irányítani kell. Ha tehát a férj azt mondja: „Nézd csak, milyen csinos, szép asszony!”, akkor a feleség talán ezt válaszolja: „Valóban! Én is úgy látom. Szép a bundája, szép a gyűrűje... bizonyára gyengéd, kedves férje van...”

A lelki ösztön magának akarja a szeretett személyt, és erős az egyesülésre irányuló ereje. Ebből a közeli kapcsolatból jön létre köztük a szeretet érzékelhető áramlása. Ez már testi valóság, valami olyan, amibe bele lehet kapaszkodni. Pedig talán még meg sem érintették egymást. Mégis egynek érzik magukat.

Az is előfordulhat, hogy a lelki ösztön által egy olyan személlyel jön létre kötődés, aki nem a házastársam. Ez nem bűn. De ha keresni kezdem ezt, akkor lassan kivándorlok a házasságomból. Hűtlenné válok lelkileg. A gyengédség a lelki ösztön által létrehozott kötődés kifejeződése. Ide tartozik mindaz, amit a nemek közti játék alatt szoktunk érteni. Ez ma nagyon fontos feladat: felépíteni és állandóan fejleszteni a lelki ösztön kultúráját. Pl. kifejezésre juttatni a figyelmességet. Egy lovagias férj segít, ahol segítséget lát; kinyitja az ajtót és előreengedi a feleségét; ha szomorú a társa, mellette marad, gyakran a társa szemébe néz, pillantást vált vele. Az asszony a férje szá-

mára öltözik, csinosítja magát és a férj ezt észre is veszi, értékeli, örül neki.

A modern világban a férfiak már nem udvarolnak a nőknek. Elfelejtették, hogyan kell. Pedig nagyon fontos udvarolni a feleségnek! Egy férjtől hallottam: „A feleségem a királynőm, aki ajándékokat osztogat. Arra törekszem, hogy megnyerjem az úrnőm kegyét. Nemcsak egyszer, aztán házi rabszolgaságba vetem! Nem, hanem mindig újra... Ő minden gondomat a szívén viseli...

A nő lelki ösztöne arra irányul, hogy vele foglalkozzanak, hogy udvaroljanak neki. A figyelmességet, lovagiasságot szereti. Arra vágyik, hogy a szeretett férfi közelében legyen és vele együtt elidőzzön a szeretetben. Ez szép a férfinak is. De a férfinak van még valami más is. A férfi lelki ösztöne kicsit más. Számára a szeretet azt is jelenti, hogy együtt, egy irányba néznek. Ha a férj a feleségével együtt dolgozik, ha van egy közös szívügyük, akkor a férfi sajátosan mély közösséget él át. Közel kerül társához, szinte anélkül, hogy egymásra néznének. Fölöslegesnek érzi itt a sok beszédet. A közelségben kifejeződik számára, hogy „együtműködünk és minden áldozatra kész vagyok érte”.

A lelki ösztön kultúrájából jönnek létre a szokásaink. Sok különböző finom formát hoz létre, amiben szinte tetszőleges ideig el lehet időzni. Jézus és Mária is gyengéden szerették és szeretik most is egymást, és gyengéden szeretnek minket is. A gyengédség a lelki kapcsolat kifejeződése. Gyengéden egymásra mosolyognak.

Alkotó ösztön

A nemi ösztön harmadik összetevője az alkotó ösztön. Ez serkent arra, hogy valamit létrehozzak vagy átalakítsak. Ez az ösztön is létezik, működik a nemiségtől függetlenül is. Pl. amikor egy szép asztalt terítünk, amikor elmagyarázunk valamit a gyerekeknek, amikor megjavítjuk a szakadt ruhát, az elromlott kerékpárt stb. Az alkotó tevékenység örömet okoz. A szerelemben is jelen van ez az ösztön. Szeretnénk, ha a szerelmünkéből gyermek születne, ha megújulna az életünk.

Korunk el van telve az új technikai vívmányoktól. De léteznek ezeknél nagyobb alkotások is. Sok technikai vívmány nem más, mint az ember hatósugarának a kiterjesztése. Pl. az autó, a telefon, a tv is ilyen. A mennyországban nem lesz rá szükségünk. Vannak azonban

olyan alkotásaink is, melyek az angyalokban is tiszteletet ébresztenek. Ilyen egy gyermek. Mert az ember örökké él. Vele az égi táj is meg fog változni. A gyermekeink mindig velünk fognak élni és nekünk köszönik meg a létüket. Boldogok lesznek mert Isten szereti őket. Természetesen elsősorban a Jóisten alkotásai ők, de mi is közreműködtünk, mint az eszközei. Ha a gyermekvállalásra gondolunk, akkor legyen a szemünk előtt a mennyország és az örökkévalóság, és ne csak arra a néhány, talán nehezebb évre koncentráljunk.

Az alkotó munka e másik maradandó területe a nevelés és az önnevelés. A bennünk megnőtt szeretet is örökké megmarad, vagyis most alakítjuk ki az örökkévaló személyiségünket. Természetesen Isten könyörületes, jóságos, és a latornak is megbocsát. Mégis ennek a világnak a sajátos feladata, hogy kialakítsuk, kiműveljük magunkat; hogy ne kerüljünk gyakran olyan kimerült helyzetbe, amikor elfogy, kevésnek bizonyul a szeretetünk. Az alkotó munka maradandó eredményei közt ott van a családunk is, mely létrejött körülöttünk és állandóan alakul. A családi szokások, a napirend, az éves ritmusunk, az ünnepeink, mindez a nemiséghez kapcsolódó alkotó ösztön kibontakozásának területe.

A nemiségben Isten terve szerint harmonikusan összekapcsolódik a testi, a lelki és az alkotó ösztön. Így ajándékozzuk oda egymásnak magunkat, ami által létrehozuk családunkat és benne önmagunkat is.

A párkapcsolat szintjei

Amellett, hogy a nemi ösztön maga is összetett, még tovább fokozódik a szerelem színessége, összetettsége a párkapcsolat többszintűsége által.

Egy jó párkapcsolatban váltakozva, három szinten, háromféle vonatkozásban lépünk érintkezésbe egymással:

— A társ-társ viszonylatban egyenrangú személyiségekként, munkatársakként éljük át egymást. Együtt tervezünk, dolgozunk és vitatjuk meg a kérdéseket, a gyerekek gondjait.

— Az apa-leány viszonylatban a nő gyermekként rábízza magát férjére, akinél védelmet, biztonságot keres.

— Az anya-fiú viszonylatban a feleség a férjében élő gyermekkel lép kapcsolatba, aki gondoskodó, anyai szeretetére bízza magát.

Mindez többnyire rejtetten történik, másként túl gyerekes, éretlen lenne.

Ha e háromféle kapcsolat közül valamelyik gátolt, akkor a kapcsolat kiegyensúlyozatlan és súlyos problémákkal terhes. Pl. ilyen eset fordult elő, amikor egy erős nő és egy gyenge egyéniségű férfi házasodott össze. A gyengébb kapaszkodott a társába, mert félt, hogy elveszíti. De mégis egy idő múlva ő lett elégedetlen. Szerette volna ugyanis ő is átélni az apa-leány viszonylatot, amikor a nő felnéz rá és csodálja. Végül is ezt az élményt egy másik nő adta meg neki, s ez váláshoz vezetett.

A jó párválasztás alapvetően fontos követelménye, hogy mindkét fél gyermeki csodálattal fel tudjon nézni a társára.

Női és férfi sajátosságok

A test átlelkesítése

Ha azt akarjuk, hogy a házastársi szerelmünk és egyesülésünk a személyiségeink egységének jele és megnyilvánulása legyen, akkor azt is szem előtt kell tartanunk, hogy milyen eltérések vannak a női és a férfi szexuális élmény kialakulásában. A férfi szerelme hirtelen magasra fellángol és elhamvad. A nő lassan melegszik fel, de élménye mélyebb és hosszabban tartó. Egy szépen és jól sikerült szerelmes együttlét napokig tartó, mély hatást gyakorol párkapcsolatára, egész viselkedésére. A nőnél a lelki, érzelmi szeretetből csak megfelelő körülmények között és akkor is csak lassabban bontakozik ki a vágy az érintés, a testi kapcsolat után. Ahogy múlnak az évek, az asszonynak általában egyre több időre, gyengédségre van szüksége ahhoz, hogy a nemi életben örömet, kielégülést találjon. Pedig neki is joga van ehhez! A férjének, ha igazán szereti, tekintettel kell lennie; meg kell tanulnia fékezni önmagát és felesége lassúbb ritmusát követni!

A természet rendje szerint tehát elsősorban a női természet — a lassúbb, de mélyebb és tartósabb élményképessége révén — hivatott biztosítani, hogy az emberpár nemi élete érzelmekkel, gyengédséggel, igazi szeretettel teljes legyen.

A nemi életben a test szimbolikus jelentést kap: az egység kifejezésének az eszköze lesz. Ki kell tágítanunk a testről széles körben el-

terjedt mechanikus felfogásunkat. Az ember teste több, mint a szervek halmaza, több mint súly és fizikai, biológiai valóság. A test a személyiség eszköze is. A test jelenti a személy számára azt a lehetőséget, hogy kapcsolatba lépjen a világgal, az emberekkel. Ez az egész testre vonatkozik. Mindenünkkel kapcsolatot tartunk fenn a környezetünkkel.

A testünk minden tagjában és megnyilvánulásában legmélyebb valódnak, a személyiségünknek a megnyilatkozásait fedezhetjük fel. Ilyen módon szemlélve, a testet áttetszővé tehetjük a benne megnyilvánuló lelki- szellemi tartalom felé.

Pl. *a tudó, a légzés*. Nem nehéz felfedezni a megfelelő lelki folyamatot. A lelkünk is légszomjjal küszködik és örömmel szívja be Isten éltető kegyelmi jelenlétét. Szüksége van továbbá arra is, hogy megtisztuljon salakjától, gyarlóságaitól; hogy Isten irgalmába kapaszkodva kivesse, mintegy kifújja magából mérgező gőzeit. A keleti Egyházban az ún. „Jézus-imában” összekapcsolták a testi és a lelki folyamatot.

A belégzésre mondják: „Jézus Krisztus Isten Fia...”

A kilégzésre pedig: „könyörülj rajtunk!”

Ezt természetesen nemcsak egyszer-kétszer mondják, hanem hosszan elidőzve, folyamatosan nagyon sokszor.

A nemiség és a nemi közösség testünk kiemelt területe és személyiségünk különös megnyilvánulási formája. Ebben mutatkozik meg talán a legközvetlenebbül belső mivoltunk, hivatásunk és eredetiségünk. A szerelmi aktusban szemléletesen kifejeződik az örömteli, kölcsönös elfogadás, megnyitás, befogadás és odaajándékozás. A nemi élet lényege, hogy átéljük a másik testének szimbólum jellegét, hogy meglássuk és elfogadjuk a test ruhájába öltözött személyiséget. Ez egyaránt igaz a női és a férfi testre. Manapság azonban a női test különösen is veszélyben van, mivel a személyiségtől elkülönítve tárgyként, élvezeti cikként kezelik nemcsak a férfiak, hanem maguk a nők is. Ezért ma különösen is aktuális és fontos, hogy a női testet, és mindenekelőtt e test nemi sajátosságainak lelki értelmét megértsük; hogy a nemi életet lélekkel töltsük meg; hogy a női testet mint az asszony nőiességének szimbólumát fogadjuk el.

A női test elsődleges nemi jellegét az emlők és az anyaöl adja.

Az *emlő* jelentése, rendeltetése, hogy táplálékot ad a gyermeknek. Az asszony önmagából önmagával táplálja magzatát. A gyermekét szoptató anya képében sűrítetten jelen van mindaz az odaadás, ami csak lehetséges az emberek ill. az ember és Isten között. A női mell megérintése tehát közvetlenül nem a nemi izgalmat szolgálja, hanem a nő személyiségének legmélyebb valóságával hoz kapcsolatba. Arra utal, hogy a nő alapvető hivatása az önodaajándékozás.

Az *anyaöl* „üres”, csak egy lezárt kis ajtót rejt. Odabent, a mélyben elrejtve vannak a nemi szervek. Az *anyaöl* a befogadás és a termékenység jelképe. Azt jelenti, hogy befogadlak és magamban hordozlak. Ahogy a nő befogadja és az ölében hordozza férje magját, ugyanúgy fogadja be és hordozza lelkileg egész családját is. Ha a gyermeke vizsgára készül, ha a férjének fontos munkája van, ha beteg valaki... Ki az, aki a szíven hordozza az érte való gondot?

Ha egy nő valakit így befogad a szívébe, akkor ez termékenységet is jelent. Különösen is igaz ez a férfi és a nő lelki kapcsolataira. Vagyis, ha egy asszony érdeklődéssel tartja számon férjének munkáját, akkor ezzel új alkotóerőket ébreszt benne és sokat javít a munka minőségén. Az *anyaöl* jelentése tehát: „Befogadlak és termékeny leszel!”

Ez a nő számára azonban kemény munkát jelent. A megfogant életet ki is kell hordani. Egy nő mindig hordoz magában valakit és sok nehéz szülése van.

Az *emlők* és az *anyaöl* összetartoznak. Együttesen jelképezik az eszményi nőiséget, a szerető, érdeklődő megnyílt és befogadást, a termékenységet, majd az elkezdődött új élet rejtett, biztonságos, fáradságos őrzését, gondozását és táplálását önmagában, önmagából és önmagával. Így valósítja meg az egyre teljesebb és önzetlenebb önelajándékozást.

A test nemi jegyei mellett a női nemiség alapvető jelensége a *havi ciklus*. Ez annyit jelent, hogy a nő havonta átéli a születés, a virágzás, a termékenység és az összeomlás élményeit. Mindezek mögött gazdag lelki értelem húzódik. Az ember ugyanis képtelen egyszerre átélni élete sokféle értékét és gazdag valóságát. Ezért arra van utalva, hogy állandóan körbejárjon és egymás után érintse meg, vegye birtokba és mélyítse el őket. Az emberi élet állandó születés, virágzás, termékenység és halál. A párkapcsolatban is állandóan újra átéljük

szeretetünk megújulását, virágzását, gyümölcseit és csalódásait. Ez a havi ciklus lelki jelentése.

A férfi nemisége ebben a vonatkozásban ellenpontot jelent. Az állandóság egyrészt biztos támaszt jelent a feleség és az egész család számára a hangulati hullámlások idején. Másrészt egyszerűséget és bizonyos értetlenséget is jelent. Hiszen a férj csak a feleségével való egység által vehet részt az emberi élet e csodálatos körforgásában. A havi ciklus a fiatalság jele, és a fiatalon maradás tréningje. Nemcsak megőrzi a szervezet rugalmasságát, hanem a lelket is állandó edzésben tartja.

A havi vérzés állandóan figyelmeztet életünk rendeltetésére: *„arra rendellek benneteket, hogy gyümölcsöt hozzatok, maradandó gyümölcsöt!”* A menstruációval járó fájdalmas görcsök és kellemetlenségek miatt gyakran felteszik a kérdést: Minek már megint ez az egész tortúra?! A probléma mélyén azonban van egy másik fontos kérdés: Miért nem lett ebből gyermek?

Nem elégedhetünk meg felszínes magyarázatokkal. Minden menstruáció rákérdez életünk értelmére. Ha valami alapos ok miatt most nem is lehetett gyermekünk, akkor kötelesek vagyunk átváltani lelki síkra, és egymás, a család gondosabb szolgálata által teremni gyümölcsöt. Az átváltás, a lelki megújulás díja a test görcsös szenvedése és vérvesztése.

Ha a nő testét összehasonlítjuk a férfiével, azonnal szembetűnik a nemi jegyek különbözősége ill. kiegészítő jellege.

Addig, amíg az anyaöl és az emlők kettős közvetlen kapcsolatra, irányultságra utalnak, addig a férfitest egyetlen elsődleges jegye, a fallosz, egyedül csak a nő felé irányul. A test a lélek tükre. A női lélek is alapvetően kettős irányultságú, mintegy két lábon áll, és ezért bizonyos vonatkozásban általában gazdagabb és stabilabb is mint a férfilélek. Továbbá az apa kapcsolata a gyermekeivel (főleg a kisgyermekkorban) általában mintegy csak az anyán át valósul meg.

A *fallosz* az anyaöl fordított mása. Ott a puha befogadás, a megértő elrejtettség, az értékes gyümölcsözőség és az áldozatos teherhordozás; itt a férfinál az erőteljes, nyílt kezdeményezés, a céltudatosság, a behatolás, a könnyed, mozgalmas játékosság, a kielégülés keresése, a teremtető megtermékenyítés villámfényes élményének jelképe. A férfitest, a teljes nemi szerv külső elhelyezkedése rendkívüli érzékenysé-

get és sebezhetőséget is jelent. Ilyen a férfilelek is. Egy nő számára gyakran csak nehezen érthető, hogy a férfi érzései, gondolatai sokszor annyira finomak, hogy képtelen kimondani őket, mert tönkremennének.

Nagy és szép feladatot és lehetőséget jelent ez mindkét fél számára. Egyrészt a feleségnek lehetősége nyílik az intuíció és a gyengédség által közvetlenül megérinteni férje testének és lelkének legérzékenyebb pontjait, mely a legmélyebb boldogságélményt jelentheti. Másrészt a férj hatalmas kezdeményező potenciáljával, összpontosult energiájával mozgásba hozhatja, áttüzesítheti, magával emelheti feleségét is a beteljesülés boldogságába.

Sok tapasztalat és bölcsesség rejlik nyelvünk gyakran használt plasztikus kifejezésében, amikor *az első benyomás* jelentőségét hangsúlyozzuk. A lelki kapcsolatfelvételre vonatkozó kifejezés az első nemi kapcsolatra utal. Ennek a jellegzetes sajátosságát nemcsak az elsőség, a kezdet adja, hanem az is, hogy itt, a kezdetnél a nő szinte semmi nemi örömet sem érez, sőt a szűzhártya átszakadása kis fájdalmat, vérző sebet is jelenthet. Ahhoz, hogy az „első benyomás” jó legyen, erős érzelmi szeretet kell, mely kapcsolatuk elmélyülése és megpecsételése kedvéért boldogan vállal mindent. Az első benyomás, az első nász végső lelki értelme, hogy megjeleníti az Isten és az ember első közvetlen, misztikus találkozását.

Szerelem élő lángja
lelkem legközepében,
milyen vigyázva, mily szelíden sebzél!
Nem fáj sebed marása,
fejezd be hát egészen,
találkozásunk hártyáját szakítsd el!

Ó seb, gyönyörbe forgatsz!
Égetés édessége!
Ó puha kéz! Ó érintés, Te kedves!
Örök életről hírt adsz,
kárpótolsz mindenért Te!
Megölsz s halállal új életre keltesz...

(Keresztes Szent János: Szerelem élő lángja;
Takács Zsuzsa fordítása)

Úton vagyunk

Hogyan is tudná a mai ember a nemi életében a szeretet-szférák harmonikus egységét megvalósítani? A szeretetének egyes szférái ugyanis eltérő fejlettségűek, gátoltak és többé-kevésbé egymástól elkülönült életet is élnek!

Minden szeretet először éretlen, széteső formában jelentkezik. Fejlődésre, nevelésre van szüksége ahhoz, hogy igazi szépségét, fényét elnyerje és az egyes körei harmonikus egységbe kapcsolódjanak össze. A személyiség éretté válásának központi folyamata ez.

Vagyis az érzéki szeretetnek van éretlen és érett formája. Hasonlóképpen az érzelmi szeretetnek, a szellemi szeretetnek és a lelki szeretetnek is. Amint igaz az, hogy egész életünk folytonos önnevelést kíván, ugyanúgy áll ez a nemi életünkre is. Ha felhagyunk itt az önneveléssel, akkor számíthatunk arra, hogy a nemi életünk a tisztán állati magatartás irányába fog haladni. Továbbá amikor megállapítjuk, hogy az Isten-szeretetünk fejlődésének is különböző lépcsőfokai vannak, akkor egészen természetesnek vehetjük, hogy a házasságban egymással kötött szeretetszövetségünknek is sajátos, lépcsőzetes fejlődésmenete van.

Az elmondottakból több fontos kérdés is adódik:

— Mit értünk egyáltalán szerelem, szeretet alatt? Hogyan jön létre? Vagy egész konkrétan: Amikor fiatalokként a szerelemben egymásra találtunk, hogyan történt ez? Milyen töményszerűségek alapján ment mindez velünk végbe?

— Mit értünk a szeretet egyes formái alatt? Mi a lényege, és nálunk hogyan néz ki az érzéki, az érzelmi, a szellemi és a lelki szeretet; továbbá mi jellemzi ezek éretlen és érett formáit?

— Mit kell tennünk, mit tehetünk azért, hogy a szeretetünk éretté váljon, hogy a szeretet minden formája a nemi életben kölcsönösen kiegészülést találjon.

E kérdések megválaszolása és a válaszok életre váltása útján adhatunk választ arra a központi kérdésre, hogy mint férfi és nő hogyan járhatjuk az életszentség útját a házasságban, a nemi életben?

Mi a szerelem?

Különös dolog, hogy ha ma valaki a szerelemről beszél, akkor vagy nem értik, vagy csak a szexuális szerelemre gondolnak. Azt gondolhatná (tévesen) az ember, hogy a világ tele van szerelemmel, hiszen a beszélgetéseinknek, a képes folyóiratoknak, a rádióknak és televízióknak ez az egyik legfőbb témája. De szinte kizárólag mindig csak a testi szerelemről, a szexualitásról van szó.

Az emberiség túl értelmes lett. Mi minden csodálatos dolgot kiokoskodott! A modern ipar, a kereskedelem, az informatika, a technika... mennyi sok könnyítést hozott, és a javak, élvezeti cikkek bőségét eredményezte. De mégis a mai emberek nem lettek boldogabbak, sőt boldogtalanabbak. Ha a mai házasságokra, családokra tekintünk, hol lát, hol talál az ember boldogságot?! Azért beszélünk annyit a szerelemről, mert éppen ez hiányzik. Az egész modern emberiség szenved attól, hogy hiányzik az igazi, valódi szerelem. Miben áll az igazi szerelem?

1. A szerelem egy hasonlóvá alakító és egyesítő belső erő

Ha idős, derék, jóra való emberekre, házaspárokra tekintünk, akik egész életükön át hűségesen kitartottak egymás mellett, akkor gyakran feltűnik, hogy még külső jegyekben is mennyire hasonlóvá váltak egymáshoz. Mit jelent ez? Mit mond az egyszerű nép a szerelemről?

Az utca embere mindig a külső hatásra, az eredményre mutat rá. Szerinte az igazi szerelem hatására a férj és a feleség az évek múlásával lassan külsőleg is hasonlítani kezd egymásra. Természetesen ez egy öntudatlan, belső folyamat, átalakulás következménye. A belső hasonlóság külső megjelenése. Te énbennem, én tebenned, mi ketten egymásban: ez a szerelem. Vagyis e lelki hatás. Én tebenned, vagyis a szívedben lakom; te énbennem, vagyis a szívemben hordozlak; egymásban élünk. A szerelem tehát elsősorban lelki erő. De mivel mi, emberek, nemcsak lélek, hanem test is vagyunk, ezért ennek az egyesítő és egyformává tevő lelki erőnek előbb-utóbb a testet is érintenie kell. A lelki egység szükségképpen létrehoz, megvalósít, kifejeződik a testi, fizikai formákban és megnyilvánulásokban is. Pl. kifejeződik a szerelem a tekintetben. A szerelmesek teljesen másképp, „szerelmesen” néznek egymásra. Vagy kifejeződik a szerelem a kézfogásban, az ölelésben, a csókban... és a nászban is.

Ha az ember szexuális kapcsolata nem a lelki egység szimbolikus kifejezése, hanem csak a szervek érintkezése, akkor az állatok párzásához válik hasonlóvá.

Feltehetjük tehát magunknak a kérdést: A mi nemi életünk mit fejez ki? Valóban a kölcsönös lelki egység jele? Vagyis odaajándékozunk-e a testünk mellett a lelkünket is egymásnak? Ha tehát észreveszem, hogy ma este a feleségem fáradt, semmi szerelmes hangulata sincs, sőt belső ellenkezést érez, akkor ebben az esetben a nemi életünk a lelki elzárkózás miatt csak a szervek érintkezése lenne. Ha nem helyes módon élünk nemi életet, akkor már nem leszünk Isten ragyogó képmása. Mit jelent a helyes mód? Azt jelenti, hogy a nemi életben az egész személyiségünkkel részt veszünk.

Sokan azt vélik, hogy nagyobb szexuális öröme és kielégülésre tesznek szert, ha ösztöneiket minden korlátozás nélkül szabadon engedhetik és így „kitombolhatják” magukat. A modern élet oly sok önfegyelmet, magunkon való uralkodást kíván, gyakran olyan sivár és örömtelen, az érzelmi és az ösztönéletet annyira elhanyagolja és elnyomja, hogy sokan úgy vélik, néha muszáj „kiengedni a gőzt a szelepeken”, hogy legalább ilyen formában kárpótlásélményhez jussanak! Ez a mentalitás áll a szexualitás túlhajtása, hajszolása mögött. Az állati szexuális szabadoság következménye a kiábrándultság, önmagunk és a társunk megutálása és meggyűlölése. Mert az ember ember és nem állat. És mégis, ha akar, akkor sem tud „természetes, tiszta” állati szexualitásban élni. A személyiség leállatiásodását — akaratunk ellenére is — mindig rombolásként éljük meg és értékeljük.

Az ember célja nem az úgymond természetes állat, hanem Isten, aki a szeretet és a személyesség teljessége: három személynek egyetlen szeretetközössége. Az az ember hivatása, hogy a személyek ilyen egységét megvalósítsa a nemi élet testi egyesülésének formájában. Természetesen ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy a nemi élet szerelmes ölelése közben a párom helyett a háromságos Istenre kellene mindig gondolnom és a nemi örömezt meg kellene tagadnom.

Mi tehát az emberi szerelem? Lelki folyamat, lelki alapmagatartás, amely szükségszerűen visszhangot kelt és kifejeződik a testben is. Vagyis a lelki egyesülés fokozatosan beleköltözik a testi egyesülésbe.

Természetesen csak akkor szabad nemi életet élni, ha a házasság szentsége erre feljogosít. Vagyis miután a házasság szentségében jogoszerűen is odaadtuk a testünket egymásnak.

2. A szeretet-szerelem lényege: életátvitel!

Ha két ember szívből szereti egymást, akkor külsőleg is egyre inkább hasonlónak válnak. Ha ezt most a vallásos életre alkalmazzuk, akkor elmondhatjuk, hogy a legkönnyebb és legbiztosabb útja annak, hogy Istenhez, a kedves Szűzanyához hasonlónak váljunk, ha bensőséges szeretettel szívből szeretjük őket.

Krisztus követésének milyen fáradságos, hosszadalmas útja, amikor azon fáradozik valaki, hogy napról napra, esetről esetre megvizsgálja: mit tenne Jézus most az én helyemben? Még ha sikerülne is ezt felismerni, mennyire nehéz akkor is azt megtenni! De ha szívből szeretem Őt, akkor ennek magától értetődő következménye, hogy megnyílok feléje, örömmel befogadom és asszimilálom az életét, és így egyre hasonlóbba válok Hozzá.

3. A szeretet-szerelem egy tökéletes kötelék (Kol 3,14)

Vagyis teljesen összeköt: szívet a szívvel, lelket a lélekkel. Úgy-hogy ha a házasságban igazi szeretet-szerelem él, akkor férj és feleség egyre inkább egyetlen egységgé válnak.

Milyen feladatokat jelent mindez a szeretet-szerelem egyes szféráira nézve?

A *testi szerelem* esetében tehát biztosítanunk kell, hogy vele egy időben lelki-szellemi szerelem is összekössön bennünket. Vagyis a nemi élet ennek a szellemi-lelki szeretetnek a kifejezése, testi megvalósulása, szimbolikus jele legyen. Ha férfi és nő nélkül közeledik egymáshoz, akkor a szerelmük gyakorlatilag csak a szerveik kapcsolatára korlátozódik, nem valósítja meg és nem fejezi ki a személyek (lelki) egységét. Meg kell érteni, hogy mennyire nehéz helyzetbe hozza a társát az, aki kényszeríti a nemi életre, vagy aki ebben a helyzetben nem törődik a társa érzékenységgel.

Hasonló áll az *érzelmi szeretetre* is.

Honnan ered, mi táplálja a szeretet-szerelem érzelmét? A másik egész formájának, természetének érzékelése. Tetszik nekem a párom. Örülök a hajának, a termetének, tetszik a szeme csillogása, még a szeplő is az orra hegyén. Tetszik a beszédstílusa, a ruhája, az egész

öltözködése, testének sajátos illata... Egy nőnek figyelnie kell arra, hogy mindezeket a külsődleges dolgokat, amiket a férje érzékel és szeret, mindig újra láthassa, felfedezhesse rajta.

Ez az érzéklésből fakadó érzelmi szeretet mintegy pajzsot képez a testi szerelem védelmére. Érezzük, hogy egy finom, nemes érzésű asszonyt mennyire sért, ha a párja semmi érdeklődést se tanúsít ebben az irányban, hanem csak a nemi szervei iránt érdeklődik, csak azzal keres kapcsolatot. Látni kell azt is, hogy magát a nemi örömet is bizonyos értelemben szabályozza ez az érzelmi szeretet. Az érzelmi szeretet továbbá a lelki-szellemi szeretethez kapcsolódik. Mintegy annak kifejezése a gyengédség által. A mély lelki-szellemi vonzódás mintegy bearanyozza a másik egész alakját, úgyhogy részleteiben és egészében tökéletességével és fogyatkozásaival együtt szereti, kedvét találja benne. Vagyis ügyelni kell arra, hogy az asszony külső megjelenésében is tükröződjön belső lelki szépsége. Gondoskodnia kell arról, hogy szerelmének minden testi megnyilvánulása lelkéből fakadjon, a lelki szeretetének kifejeződése legyen. Vagy fordítva, ha az asszony örömteli biztonságban érzi magát férje erős karjaiban, akkor a férfinak arról is gondoskodnia kell, hogy az erős karjai egyúttal egy belső lelkierőnek is a jele és kifejezése legyen.

Vagyis mindig arról van szó, hogy a szerelem-szeretet külső formái és jelei (a testi érintkezés, a test szeretete, az érzékelés öröme) belegyökerezzenek a kölcsönös lelki szeretetkapcsolatba.

Mindig azt kell a szemünk előtt tartani, hogy a házastársi szerelem két *személy* kapcsolata, szerelme. Vagyis egyre jobban ki kell bontakoztatni a személyiség jellegzetességeit. Ha ezt nem tesszük, akkor a szerelem kiüresedik, leállatiasul.

Nem valószínű, hogy a férfiak igazán értenék, hogy a nemes női lelkeket mennyire sérti, ahogy manapság a női testet mindenütt közszemlére teszik ki és illusztrációként, a férfi nemi vágy élvezeti cikkeként kezelik. Vagyis a nőt mindig újra áruba bocsátják, eladják a rabszolgapiacon. Meg kell értenünk végre, hogy mindezek a dolgok súlyos bűnök az emberi szeretet-szerelem ellen.

Feltehetjük magunknak is a kérdést: szerelmesek vagyunk még egymásba? Természetesen elmúlik az első szerelem lángolása, de nem élhetünk erős, tartós szerelem nélkül. Nem szabad elfelejteni, hogy ha a szerelem csak a testiekre korlátozódik, akkor nem tart so-

káig. A testi szépség elvirágzik, a férfierő megtörik. Ezért küzdünk a külső dolgoktól a belső, a személyiség magja felé!

Szerelempedagógia

Arra a nagy, konkrét kérdésre keressük a választ, hogy mit tehetünk azért, hogy a nemi életünk által, különösen is a nemi egyesülés aktusa által tökéletesebbek, igen, szentebbek legyünk?

Az általános választ már ismerjük, így hangzik:

*A nemi életnek, a teljes testi egyesülésnek
egy tökéletes lelki egyesülés kifejezésévé kell válnia.*

Ezt a nagyon mélyreható és igaz választ azonban az egyes konkrét esetekben nem könnyű kifejtetni és megvilágítani. Mindenesetre az eddigi tudásunk és a gyakorlati életben szerzett tapasztalataink alapján érezzük, hogy a házastársi szeretetnek is szüksége van fejlődésre és nevelésre. Teljesen általánosan is igaz, hogy egész életünk szüntelen önnevelésre szorul, de a nemi életükre ez különösképpen is érvényes. Ha megszűnik a nemi élet nevelése, akkor azzal kell számolni, hogy a nemi élet végül is egy állati ösztönselekvésbe fog torkolni.

Annak a szeretetszövetségnek, melyet mint férj és feleség egymással kötöttünk, egész sajátos szüksége van egy lépcsőzetes fejlődésre. Hasonít ez ahhoz a lépcsőzetességhez, amelyen az Isten- és Mária-szeretetünk, a schönstatti szeretetszövetség is halad előre.

Ne féljünk ezeket a fokozatokat analógiaként a házasságunkra vonatkoztatni!

A Szűzanyával való szeretetszövetségünk kezdetben egy önző szövetség volt. Vagyis azért ajándékoztuk oda magunkat, mert ettől előnyöket reméltünk. Vizsgáljuk csak meg, nemde a házasságunk is így kezdődött?

A szeretetszövetség második foka abban áll, hogy Máriával kölcsönösen „biankó felhatalmazást” adunk egymásnak. Ez a kölcsönös szeretet magas foka. Mit jelent ez? Azt mondom: „Úgy és azt tehetsz velem, ahogy és amit csak akarsz!” De a kedves Szűzanya is „biankó felhatalmazást” ad nekem.

Vizsgáljuk meg egyszer, hogy milyen az a „biankó felhatalmazás”, amelyet a házastársak adnak egymásnak? Itt már nem a saját, hanem a másik java áll egészen az előtérben.

A Szűzanyával kötött szeretetszövetség még magasabb foka az „Inscriptio”. Szabad-e egyszer majd megkérdezni, hogy mit is jelent a házastársak között az Inscriptio?...

Itt áll tehát előttünk a házastársi szerelem teljes organizmusa, a szerelem-hegy, az aljától egészen a legmagasabb csúcsáig. Érthető tehát már, hogy az egymással kötött szeretetszövetségünk életünk végéig erőteljes nevelést, szeretetnevelést igényel?!...

Hol áll a társam iránti házastársi szeretetem? Még mindig olyan kezdetleges módon szeretjük egymást mint a házasságunk elején? Vagy felléptünk-e már néha a „biankó felhatalmazás”, az „Inscriptio” szintjére?

A testi egyesülést tehát egy teljes lelki egyesülés képévé kell alakítani. Másképpen kifejezve a szexualitásnak kapcsolódnia kell a szerelem érzelméhez, továbbá a lelki szeretethez és a természetfeletti szeretethez. Egészséges természetű embereknél a nemi aktus nem választható el az érzelmi, a lelki és a természetfeletti szeretettől.

A házastársak közötti szeretetszövetség a Szűzanyával kötött szeretetszövetség képe! Mit jelent ez gyakorlatilag? Azt, hogy a házastársi szerelmünk Mária-szeretetünket, Jézus-szeretetünket tükrözi.

Ezekből az összefüggésekből ismét felfedezhetjük, hogy mennyire téves volt némelyeknek az a felfogása, mely a házasságban a nemi aktust bűnös vagy kevésbé jó dolognak értékelték.

Ha tehát fennáll, hogy a nemi aktus, a testi szerelem a Mária-szeretetünk, a Jézus-szeretetünk képe és kifejeződése, akkor ez szükségképpen azt is jelenti, hogy a nemi élet egy rendkívül magasértékű aktus. Ki kell hangsúlyozni, hogy ez nem jelenti azt, hogy nem szabad a nemi egyesülés teljes dinamikáját, izgalmát és élvezetét átélni. Hiszen ehhez jogot adtunk egymásnak. Hanem csak azt jelenti, hogy mindennek az Isten-szeretetünk, a Mária-szeretetünk kifejezésévé kell válnia.

Talán most valaki a gyakorlati élet tapasztalata alapján azt gondolja, hogy mindez csak elméleti fejtegetés. Hogyan is lehetne ezt a gyakorlatban megvalósítani?! A konkrét válasz:

Gondoskodni kell arról, hogy az egész házastársi szeretetünk (nemcsak a nemi élet) a Jézus-szeretetünk és a Mária-szeretetünk képe legyen!

Ez önmagában nem jelent nehézséget, sőt nagyon könnyű gyakorlat, főleg ha az ember természetfeletti beállítottságú. Pl. ha a férj örül a felesége szépségének, akkor nem nehéz arra gondolnia, hogy e bájoság Istentől ered, hogy ez az Ő szépségének visszfénye. Így a feleségében is tudja Istent szeretni.

Nem azt mondjuk, hiszen ez gyakran teljes lehetetlenség, hogy a nemi élet szerelmi folyamata közben mondogatni kellene: „Istenem, szeretlek”. A természetet ugyanis ebben az állapotban oly nagyon betölti és lefoglalja az élvezet, hogy gyakran képtelen másra gondolni. De ez nem mindig van így, főleg ha már idősebb valaki.

Viszont az egész nap folyamán ápolhatjuk a helyes alapmagatartást egymás iránt. Akármennyire is felerősödött ma a szexualitás, azért mégis csak van talán valami más is! Talán él még a szeretet érzelme. Gyakoroljuk ezt, mégpedig úgy is, mint az Isten-szeretetet!

Természetesen mindez önfegyelmet is feltételez. Nem lehet az ember gátlástalanul szenvedélyes. Soha sem szabad szem elől téveszteni, hogy a házasság mindig önfegyelmzés. Így járjuk végig a szeretet minden fokát.

Ugyanezen gondolatokat egy másik formába öntve most azt kérdezzük, hogy mint házastársak, mit akarunk egymásnak ajándékozni a nemi életben? Milyen szempontok vezetik az embert, aki érett személyiséggé akar lenni és a nemi életben is a személyiségével szeretné odaadni magát és elfogadni a párját? Vagyis durván szólva, nemcsak a nemi szerveit bocsátja a házastársa rendelkezésére, hanem személyiségében is odaadja önmagát.

Először is boldoggá akarják tenni egymást. Nemcsak nemi örömet akarnak ajándékozni és engedélyezni, hanem boldoggá akarják tenni egymást!

Ha figyelembe vesszük a szerelmi élet fejlődését, akkor általában úgy szokott lenni, hogy a házasság elején a társuk birtoklásában akarnak boldogok lenni. Ez nem azt jelenti, hogy nem törődnek a másik boldogságával, jöllehet az előtérben mégis a saját boldogság áll: „Én szeretnék boldog lenni!”

Ha továbbfejlődik a házastársi szeretetünk, ha nem ragadunk le az első fázisban, akkor előbb vagy utóbb az én háttérbe húzódik. Megváltozik a szerelem. Ezután már főleg arra törekszünk, hogy boldoggá tegyük a társunkat. Mit jelent ez? Nemcsak azt, hogy kielégül a nemi vágy, csupán csak ennyi még nagyon állatias lenne. A szerelem által a másikat mint személyt szeretnénk boldoggá tenni. Vagyis az a fontos, hogy neki jó legyen. Nem fontos, hogy én hogy érzem magam! Mindketten arra törekszünk, hogy ez legyen az alap-magatartásunk.

Nem szabad itt átsiklani afelett, hogy ez mindkét félre vonatkozik. A természeténél fogva fennáll annak a veszélye, hogy a férfi boldog akar lenni a felesége által, de nem akarja boldoggá tenni őt. Ezért a férfi inkább hajlamos arra — ha a szerelmében nem neveli magát erőteljesen —, hogy a feleségétől mindent elvár, ugyanakkor pedig semmit sem viszonz. Vagyis gátlástalanul követelően lép fel — a szerelemben is — a feleségével szemben. Ha növekszik mindkettőjük szerelme, akkor mindketten arra állítódnak be, hogy a másik javát nézzék és tegyék.

Mily hatalmas szellemi magaslat rejlik a kölcsönös nemi feyelemben!

Mit feltételez a kölcsönös boldogításnak ez a módoszata? Mindkét fél állandóan a társának a viszonzszeretetéért verseng. Vagyis az asszony mindig újra elnyeri a férje szerelmét; a férfi pedig mindig újra meghódítja a feleséget. Nem maradnak azonban a házasságuk előtti szinten, hanem erkölcsileg egyre magasabb és magasabb értékűvé válnak az erőfeszítéseik.

Hogyan küzd egy nő a férje szerelméért? Nemcsak a bájosságával; hogy úgy öltözik, ahogy a férje szívesen látja. Az asszonynak elég érettnek kell arra lennie, hogy a férjének bizonyos nyugalmat és elrejtettséget ajándékozzon a szívében. Mit jelent ez gyakorlatilag? Pl. a férfi fáradtan hazaérkezik a munkából, ugyanakkor a nő is már elfáradt a saját munkájában. De mégis úgy fogadja a férfit, úgy a rendelkezésére áll, úgy odaadja magát, mintha egész nap tétlenül csak erre várt volna. Vagyis gondoskodik arról, hogy a férje jól érezze magát. Milyen magasrendű jóságot jelent ez!

De fordítva is igaz. A férjnek is meg kell mindig újra hódítania a felesége szerelmét. Hogyan küzd a férfi a nő szerelméért? Úgy,

hogy lehetőleg tökéletesen megtestesíti a férfieszményt, nem pedig holmi szexuális kalandor eszményét! Egy önzetlen, lovagias férfi! Úgy kell most is viselkednie, mint ahogy a házasság előtti udvarlás idején. Vagyis időt biztosít arra, hogy ápolja a felesége és a gyermekei iránti szeretetét. Mindig újra ki kell hangsúlyozni, hogy az ilyen házasság az életszentség elsőosztályú főiskolája!

Ki kapja e főiskolában a legjobb osztályzatot? Mi a legnehezebb feladat a házasságban? Kitartani a meg-megújuló szeretetben akkor is, ha nincs semmi viszonzás. Pl. ha a férfi igyekszik, hogy eszményi férj legyen, de az asszonyt nem érdekli már a férje, nem törődik vele, már nem igyekszik azon, hogy örömet szerezzen neki. Nézzék csak, egy ilyen helyzetben, ha a férfi kitart az eszménye mellett, igazi vértanúélet jön létre. Természetesen ugyanez a helyzet fordítva is, ha a feleség törekszik az eszményi életre, de a férje mindenben csak saját magát keresi, s azt akarja, hogy mindig jó dolga legyen.

Azért házasodtunk össze, hogy teljesebbek, tökéletesebbek legyünk. Mit jelent tökéletesíteni az életet?

Házasemberként semmi szükségünk sincs arra, hogy vezeklő gyakorlatokat vállaljunk. Reggeltől késő estig sok alkalmunk van egymásért áldozatot hozni. Gondoljunk csak arra a magatartásra, amellyel elviseljük a társunk hibáit; arra a módra és szokásra, ahogy figyelmeztetjük egyoldalúságára és gyengeségeire; vagy az erőfeszítésekre, hogy minden átélt gyengeség ellenére is megőrizzük egymás iránti tiszteletünket. Csak egy egészen magasfokú szeretet képes ezeket a kölcsönös állapotokat elviselni.

Ez ismét arra utal, hogy a házasságban rendkívül magasfokú szeretet-nevelésről van szó. Értsük meg, ha a házastársi szeretet nem a Jézus- és a Mária-szeretetben gyökerezik, lehetetlenség erre a magaslatra felemelkedni.

A házastársi szeretetet a vég nélküli hűség koronázza meg. Mit ért az ember hűség alatt?

Az első szeretetnek a leggondosabb tisztántartását, legerőteljesebb bizonyítását és örökkévaló megvallását. Vagyis az első szerelem rendíthetetlen megőrzését. Hasonlítsák egyszer össze az első szerelmüket a mostanival! De ez még nem elég! A szerelmet be is kell bizonyítani és mindig újra meg kell vallani! Milyen kevés ma a hű szeretet!

A hűség nemcsak abban áll, hogy nem élünk más nővel ill. férfival. Nem! A hűtlenség már ott kezdődik, hogy a társunknak nem ajándékozunk oda egészen a szívünket; hogy már nincs időnk a számára; hogy valamilyen más hobbival foglalkozunk inkább. Vagyis valami más jobban érdekel a feleségnél és a gyermekeknél.

Ha mindezt átgondoljuk, ismét megértjük, hogy ha házastársként nem élünk vallásos életet, vagyis nem gondoskodunk minden eszközzel arról, hogy a jó Istennel kapcsolatban maradjunk: nem biztosítjuk az imaéletet, nem gondoskodunk a szentségek gyakori vételéről, különösen is a szentáldozásról és a szentmise-áldozatról; ha nem fáradozunk azon, hogy a szerelmi életünket áldozat-életté tegyük, akkor biztosak lehetünk afelől, hogy a hűséget nem fogjuk tudni folt nélkül megőrizni.

Még egyszer tehát mit is értünk a hűségen:

— Először: a szerelem makulátlan tisztántartását.

— Másodszor: erőteljes bizonyítást.

— Harmadszor: győzelmes „megőrkítését”.

Ha az egészet még egyszer áttekintjük, akkor kézzelfoghatóvá válik, hogy milyen sok alkalom nyílik a házasságban egy igazi élet-szentség megvalósítására.

Szent Pál házassági iskolája

Korkép

Szent Pál sokféle közösséget alapított, és ezeknek sokféle levelet írt. A közösségeinek legnagyobb része a pogányságból lett keresztény, akik egy nagy pogány tengerben szigetként éltek. Az otthonaikban mint kis oázisokban volt csak keresztény atmoszféra. (Ebben a vonatkozásban nagyon nagy a hasonlóság a mai keresztények életével.) Abban az időben a római birodalomban teljesen összezavart és eltévelyedett közfelfogás uralkodott a nemi életéről. Természetes tehát, hogy a pogány-keresztényeknek nehézségeik voltak a nemi élet területén. Ebből érthető, hogy Szent Pál miért tér ki a leveleiben olyan gyakran erre a problémára.

Az első levelét 53-ban írta Korintusból a Tesszalonikában élő keresztényeknek. Tesszalonikába Pál apostol Filippiből érkezett, ahonnan távoznia kellett, de itt sem maradhatott néhány hónapnál tovább. Menekülnie kellett, mivel a zsidók irigységből fellázították ellene a népet. Az apostol Bereán és Athénen át Korintusba ment, ahol hosszabb ideig tartózkodott. Itt érte utol Timóteus és Szilas, akik híreket hoztak Tesszalonikából is. Pál apostol a szívéen viselte valamennyi közösségének a sorsát. Nagyon várta és figyelmesen hallgatta munkatársainak, barátainak beszámolóját. Lényegében csupa örömteli jó hírt hallhatott. A közösség él és fejlődik. Természetesen — még a legjobb családban is előfordul — hogy adódnak problémák, ahol segíteni kellene. Nem mehet vissza hozzájuk, így hát gyorsan dönt: „Levelet írunk!” — És azonnal hozzá is fog az íráshoz. Így született meg az újszövetségi Szentírás első irata, és hasonló indításból, hasonló körülmények között született a többi levél is.

Pál apostol levelei általában egy-egy konkrét közösségnek a konkrét problémáira adnak feleleteket. Az életből jött indításokra, kérdésekre dolgoz ki a keresztény hitből fakadó válaszokat, melyek első sorban az élet alakítására vonatkoznak. Mai szóhasználatunkkal így mondhatnánk: Pál apostolt a „nyitott ajtók” törvénye vezette. Ahol Isten ajtót nyitott a számára, oda ment, ott tanított, és az aktuális kérdésekre keresett választ. Most a rendkívül gazdag szentpáli tanításból főleg a házasságra vonatkozó részeket szeretnénk kiemelni.

Szent Pál alapigazságai

Leveleiben, intelmeinek kifejtésében Szent Pál sajátos utat követett. Az erkölcsi problémákat mindig visszavezette a végső alapigazságokra. Tanácsait, utasításait mindig beleállította a nagy összefüggésekbe és a vezérelvekből vezette le, indokolta meg.

Az efezusiakhoz írt levelének elején olvashatjuk: „*(Isten) kiválasztott bennünket a világ teremtése előtt... szeretetből*” (Ef 1,4)

Ez azt jelenti, hogy Isten már akkor, amikor a világ még nem is létezett, amikor még csak tervezgette, akkor a szeretet volt a tanácsadója és már akkor gondolt rám. Nem véletlenül vagyok, aki vagyok. Az sem véletlen, hogy éppen ő a házastársam. Isten szeretetből egymásnak teremtett bennünket. A világ kezdete előtt már léteztünk Isten fejében és szívében. Már akkor szeretettel gondolt ránk és szeret ma is. Milyen vigasztaló gondolat! Szent Pál szívesen emlékezteti erre mindig újra tanítványait. Isten terve mindig szeretettermő!

Egy másik központi alapelve, amelyhez mindig újra visszatér: „*Az az Isten akarata, hogy szentek legyetek!*” (1Tessz 4,3)

Mit ért Szent Pál az életszentség alatt? Mit értett az ősegyház az emberi élet megszentelése, a szenttéválás alatt?

Az ember élete:

- részvétel a biológiai életben,
- részvétel a szellemi életben,
- részvétel a Szentháromság isteni életében a keresztség által.

Szent Pál számára a keresztes élet szentsége két alapvető dolgot jelent:

- Isten gyermekeként részt veszünk az isteni életben,
- Krisztus egy tagjaként bekapcsolódunk misztikus testének az életébe.

Mi tehát az ember hivatása?

Miről kell elsősorban gondoskodnunk?

Mi Isten akarata?

„*Az az Isten akarata, hogy szentek legyetek!*”

Mit is jelent ez? Mi az életszentség alatt egyfajta hősie kereszteséget értünk. De nem így az ősegyház. Ők elsősorban arra gondoltak, hogy a keresztségben kapott szent életet, a megszentelő kegyelmet soha el ne veszítsék, hogy sohase feledkezzenek meg arról, hogy Krisztus tagjaiként élnek.

Ma gyakran különválasztják a létszerű, állapotbeli szentséget az erkölcsi, hatékony szentségtől. A létszerű, az állapotbeli életszentség nem más, mint a bennünk levő isteni élet. És az őskeresztények mi csoda óriási súlyt fektettek erre: aki megkeresztelkedett, mindent meg kell tennie, hogy az isteni életet többé el ne veszítse! Isten azt akarja, hogy gondosan ápoljuk magunkban az isteni életet; hogy megőrizzük magunkat Krisztus misztikus testének élő tagjaként.

Szent Pál két fontos alapigazsága, amelyekhez mindig visszanyúl:

— Részesedtünk az isteni természetben,

— Krisztus tagjai vagyunk.

Ezeket alkalmazza a nemi életre, ezekből válaszolja meg a pogány-keresztények problémáit.

„Kerüljétek a tisztátalanságot!” (1Tessz 4,3)

Szent Pál a házasságra vonatkozó tanításában Isten akaratára hivatkozva világosan rámutat, hogy a keresztségben elnyert isteni életnek, Krisztus misztikus testének egyik legnagyobb ellensége és veszélye a tisztátalanság: a paráznaság és a fajtalanság (1Tessz 4,3).

Látnunk kell a kort, a társadalmi körülményeket, amelyeket az apostol a szeme előtt lát, amikor a levelét írja. A közösségének legtöbb tagja pogányságból tért meg. A római birodalomban pedig a pogányságot a sokistenhit és bálványimádás jellemezte. Ezek a bálványok a saját mitológiájuk szerint maguk is a paráznaság és a fajtalankodás szülöttei. Elcsábították, elrabolták mások asszonyait és megerőszkolták őket. Az akkori kor legműveltebbjei a görögök voltak. Még ma is sokat tanulhatunk szellemmel telített kultúrájukból. De a nemi erkölcsük egészen furcsa képet mutat. Például teljesen természetesnek vették a homoszexualitást, sőt még természetesebbnek mint a heteroszexuális kapcsolatot. Az egész szennyos dionüoszai, bakhuszi, vénuszi... mitológia arra szolgált, hogy isteneik, bálványaik példájával igazolva lássák a saját, hasonló tetteiket.

A másik oldalt, a másik végétet a zsidók alkották a rendkívül szigorú és kemény mózesi törvénnyel. Eszerint nekik természetes volt, hogy aki házasságot tört, azt nyilvánosan megkövezik (Lev 20,10; MTörv 22,22; Jn 8,5). Vagy ha egy lány megtévedt és ez kiderült, akkor a férfiak összegyűltek, együtt a lány apjának háza elé vonultak, kihozták a lányt és a piacon nyilvánosan agyonkövezték. (MTörv 22,20 f.)

Szent Pál apostol először is a pogány-keresztényekhez szól. Kihangsúlyozza és szembeállítja a bálványok példájával Isten akaratát.

„Mivel az az Isten akarata, hogy szentek legyetek, ezért először is: *Őrizzétek meg, tartsátok távol magatokat a paráznaságtól és a fajtalankodástól!*”

Ez egy negatív megfogalmazás, mely elsősorban, kifejezetten a pogány közfelfogás ellensúlyozására irányul.

Az apostol még tovább is megy, és fellép az erkölcstelen, disznó, kétértelmű beszédek ellen. Indoklásképpen csak annyit mond: „*A szentekhez (Isten gyermekeihez) nem illik, hogy ilyen beszédekben részt vegyenek*” (Ef 5,3).

Az erkölcstelen beszédeknek három fajtáját említi (Ef 5,4):

Először konkrétan a nemi életre vonatkozó egészen ocsmány beszédek.

Másodszor a sértő szexuális vicceket.

Harmadszor a nemiséget érintő, könnyed, szabados, kétértelmű beszédek.

Miért kell ezeket a beszédek kerülni? „Mert ez nem illik a szentekhez.”

Az Üdvözítő is milyen sokszor óva intett és figyelmeztetett a nyelvünk, a beszédünk tisztaságára! Tulajdonképpen mi van az ilyen beszéd mögött? A szívből jönnek a szavak. Az erkölcstelen beszéd mögött gyakran egy könnyelmű vagy talán beteg, romlott szív áll.

„Mindegyiktek szentül és tisztességesen éljen!” (1Tessz 4,4)

Szent Pál nem elégszik meg azzal a tanítással, hogy mit ne csináljanak. Amit ezután mond, az már a zsidó-keresztényeknek is szól. A házasságról szóló, pozitív keresztény tanítás már nekik is valami új dolog. „Mivel az az Isten akarata, hogy szentek legyetek”, pontosabban, hogy megőrizzétek magatokban az isteni életet és Krisztus tagjaként éljete, ezért azt kívánja, hogy *„mindenki szentül, hódolattal és tisztelettel bánjon az 'edényével'!”*

Mit jelent itt az „edény” szó?

Mindig újra meglep bennünket az apostol nyílt és találó fogalmazása, szókimondása. Ő nem beszél „virágnyelven”, nem törődik azzal, hogy „szalonképesen” fejezze ki magát. Az embereit tartja szem előtt, akikhez szól, és az a fontos számára, hogy egészen konkrétan értsék és megértsék a mondanivalóját.

Mit ért itt Szent Pál az „edény” szó alatt?

Először is a férj edényét: a feleséget. Akik nemi életet élnek, nagyon jól és konkrétan megértik, hogy ez mit jelent.

Tehát ha én, mint férj a feleségemre tekintek, ha úgy nézem és láthatom őt a maga leplezetlen, mezítelen valóságában, akkor tisztelettel kell hozzá közelednem. Továbbá szentül és hódolattal szabad csak őt megérintenem, hozzányúlnom. Vagyis amikor nemi életet élünk — erről van itt elsősorban szó —, amikor a nemi egyesülésre kerül a sor, akkor itt szentül, hódolattal és tisztelettel kell viselkednünk! Vagyis úgy, ahogy az Isten gyermekéhez és Krisztus tagjához illik. Ez azonban nem azt jelenti, hogy valamiféle „átszellemült” állapotban kellene nemi életet élni, vagyis ki kellene zárni az ösztönöket: a nemi vágyat, az izgalmat és az örömet. Nem, nem, hiszen mindez hozzátartozik a teljes emberi szerelem eleven természetéhez!

Szent Pál tehát arra tanítja az újdonsült keresztyényeket, hogy *bármit* tesznek az életben vagy a házasságban egymással, mindent egymás iránti tisztelettel tegyenek.

Majd hozzáteszi még: „*Nem pedig úgy, ahogy a pogányok*” (1Tessz 4,5). A szóbanforgó pogányok ugyanis eltúlozták a nemi élet állatbiológiai valóságát, és ezzel elszakították a szellemi és a természetfeletti világtól.

Másodszor Szent Pál az „edény” alatt magát az emberi testet érti. Tehát a házastársam testét szent módon kell érintenem, kezelnem, hódolattal és tisztelettel... Vagyis nem elég az, hogy a nemi életünk csupán csak két lüktető húscsomó érintkezése, hanem az is kell, hogy a testi egyesülés egyúttal a lelkek érintkezésének és egyesülésének a kifejeződése is legyen.

Az emberi test

Az apostolt nem zsenírozza, hogy egészen konkrétan kiragadja a nemi élet testi kérdéseit és leplezetlenül írjon vagy beszéljen róluk. Egy nagyon-nagyon fontos dologról van ugyanis itt szó.

Hogyan tekintünk egyáltalán a testre? A feleségem, a férjem testére? A gyerekeim testére? Minek tartom először is az emberi testet? Talán csak egy működő biológiai szervezetnek; vagy talán főleg a nemi bélyegek és szervek hordozójának, mellyel kielégíthetem felgerjedt élvezetvágyamat?

A testhez való viszonyunk az egész világtörténelem, de főleg a kereszténység sorskérdése lett! Nemde egy szabályos forradalom zajlott le ezen a területen az elmúlt évtizedekben! Nemcsak egy áramlatról vagy hangsúlyeltolódásról van szó, hanem egy szabályos forradalomról.

Egy új, pogány világ jött létre körülöttünk, amelynek a megkeresztelése a mi és az utódaink feladata. A mai keresztény ember helyzete nagymértékben hasonlít az őskeresztények helyzetére. Az általános közvélemény, a szórakoztató ipar, a médiák... tudatalattival manipuláló szuggesztív pogány reklámhadjáratával szemben kell érvényt szerezniünk az emberi testtel kapcsolatos álláspontunknak. Az emberi testet Isten teremtményének, a lélek társának és az örök boldogság várományosának tekintjük. Ezért nem szabad megbecsteleníteni. Ezért kell hódolattal, szentül kezelniünk mind a saját mind pedig a társunk testét. A házasságban jogszerűen átadtuk a testünket egymásnak. De annál inkább vigyázni kell a házastárs testére és csak szentül, hódolattal és tisztelettel érinteni.

Az *Isten-gyermekség* és a *Krisztus-tagság* központi nagy igazságából Szent Pál világosan kifejti a testtel kapcsolatos keresztény tanítást: „*Nem tudjátok hát, hogy a testetek Isten temploma, és hogy Isten Lelke, a Szentlélek lakik és él Bennetek?*” (1Kor 3,16)

Vagyis a feleségem (a férjem) teste az enyém ugyan, de bármit nem tehetek vele, mert Isten, a Szentlélek temploma. Mi tehát a párom, a gyermekeim teste? A Szentháromság tevékeny, mobil szenté-lye!

Érezzünk bele, hogy ha ilyen az egymás iránti alapmagatartásunk, akkor milyen csodálatos kölcsönös kapcsolat a házasság! Szabad a teljes nemi örömet az utolsó cseppig végigélveznünk. De mindvégig kitartunk amellett, hogy a házastársunk egy cselekvő, mozgó, kis „*Szentháromság-szentély*”. Az 1983-as egyházi törvénykönyv szerint távol kell tartani az Isten házatól minden olyat, „ami a hely szentségével összeegyeztethetetlen” (1220. kánon). Nemde ugyanez áll az én kis „*szentélyemre*” is?!

Térjünk vissza a hétköznapi életbe és nézzük, vizsgáljuk most meg az emberek külsejét: az öltözködésüket, a viselkedésüket!

Illik-e rájuk „*a tevékeny Szentháromság-szentély*” meghatározás? Mihez hasonlíthatók? Nemde inkább cselekvő, mozgó bálványfigurák-

hoz, ahol a testet bálványozzák, a testet önmagáért istenítik, nem pedig azért, mert Isten lakik benne.

Az apostol erőteljesen még tovább is vezeti a gondolatot: „*Aki meggyalázza Isten templomát, azt Isten pusztulásra ítéli.*” (1Kor 3,17)

Mit mond?! Megbünteti?

Nem — azt még el lehetne viselni —, „pusztulásra ítéli!” (Ha csak meg nem tér és bűnbánatot nem tart.)

Gondoljunk csak bele, hogy hány ilyen esetről számol be a Szentírás! Ezért volt már a vízözön is Noé idejében. Vagyis azok, akik Isten templomát megszenteltelenítik, még életükben súlyos büntetést kapnak. Látogassunk el egyszer a drogosok egy örömtanyájára vagy egy bordélyházba! Az eltorzult arcok, az emberi mivoltukból kivetkőzött mohó tekintetek, az egész hely nyomorúságos atmoszférája beszédesen illusztrálja és igazolja az apostol szavait. De még teljesebb, leplezetlenebb formában szemlélhetjük az erkölcstelen, önpusztító élet büntetéseit, ha a szomorú kárvallottakat a kórházakban keressük fel. Kínjaik még tovább fokozódnak, ha bűneikben megrögződve halnak meg. Mert az örökkévalóságban „*a fajtalankodókat és paráznákat mind a pokol bűzös égő tavába dobják*”. (Jel 21,8)

Aztán, hogy félre ne értsék, Szent Pál még hozzáteszi: „*Ti Isten szent temploma vagytok!*” (1Kor 3,17) Vagyis részesültetek az Isten-gyermekségben, az isteni természetben.

A Krisztus-tagság nagy alapigazságából még tovább fejt ki Szent Pál a testtel kapcsolatos keresztény álláspontját. Először is figyelmeztet: „*Ne feledjétek el, hogy Krisztus testének tagjai vagytok!*” (1Kor 6,15a)

Ha tehát Krisztus tagja vagyok test szerint is, akkor kié a testem? Ki a végső tulajdonosa?! Isten, Krisztus! Vagyis testének minden tagja az övé, minden tagnak Istent kell imádnia és Istent kell szolgálnia! A nemző aktus által is Istent kell imádnom és Istennek kell szolgálnom! Kié tehát a testem? Kié a nemi szerveim? Végső soron minden Istené, ezért csak úgy szabad használnom a testemet, a szemeimet, ahogy azt Isten megengedi. „*Aki tehát Krisztus testének tagjait meggyalázza, az Krisztus tagjait egy prostituált testrészévé teszi.*” (1Kor 6,15b)

Láthatjuk itt, hogy Szent Pál mennyire józanul gondolkodik! Milyen merészen kapcsolja össze az evangélium nagy igazságait a gya-

korlati étellel! Miközben teljesen a természetfölötti világ és élet valóságában él, a hétköznapi élet konkrét problémáira ad választ.

Semmit sem kell tehát megtagadnunk, visszavonnunk abból, amire a házasságban egymást feljogosítottuk, csak mindent méltósággal, a teljes istengyermeki és Krisztus-tagsági állapotunkhoz illően kell tenünk! Vagyis gondoskodnunk kell arról, hogy a nemi életünk a személyes szeretet kifejezése legyen!

Nem szabad engednünk, hogy az állatok szintjére süllyedjünk le!

Tanulnunk kell a házassági krízisekből, csalódásokból, terhekből. Ezek által válik a szeretetünk önzetlen, érett, tiszta, erős szeretetté.

De hogyan leszünk erre képesek, ki tanít, ki nevel erre bennünket?! Itt van különösen nagy jelentősége a Szűzanyával kötött szeretetszövetségünknek. Ő az a hatalmas nevelőnő, aki megosztja velünk a testről vallott természetfölötti felfogását és megtanít ennek megfelelően élni a házasságban és a hétköznapi életben.

„Üdvözlégy, Mária, Tisztaságos Anya!

Őrizd meg tisztán testem és lelkem!

Tárd ki szélesre előttem szíveteket!

Mindent őrizz Magadnál,

csak a szíveket add nekem!”

(Kentenich atya imája)

A hősies szeretet főiskolája

A legtöbb házaspár előbb-utóbb csalódik a nemi életben. Ez egyúttal annak a jele is, hogy leragadtak a primitív, önző szeretetnél. Nem szabad elfelejtenünk, hogy minden szeretet kezdetben önző, vagyis önmagát hangsúlyozza, elsősorban a saját boldogságát keresi. Valójában nem az áll az előtérben, hogy mi jó a másiknak. Ha megvizsgáljuk, hogy mi teszi tönkre ma tömegével a házasságokat, akkor mindig, szinte kivétel nélkül ugyanazt találjuk: nincs erejük a házastársaknak, hogy a primitív, önző házastársi szerelemből továbblépjenek egy finomabb, önzetlenebb szerelembe.

Nálunk, Schönstattban, a házastársi szerelem egy egészen különös színt és formát ölt. A házastársi szeretetszövetségünk gyakorlatilag a Szűzanyával, Jézussal, a Szentháromsággal kötött szeretetszövetség kifejezési formájává válik. Felfogjuk és ragaszkodunk a szeretet egyetlen nagy organizmusához, élő valóságához, amely a házastársakat, a családtagokat, az itt és odaát élő szeretteinket a szentekkel, a Szűzanyával és Jézussal az isteni személyek szeretetében egyesíti.

Milyenre kell tehát a házastársi szerelemnek fejlődnie? Harmonikus, személyes szerelem-szeretetté, amelyben a testi, érzelmi, szellemi és lelki szeretet egyetlen egységbe ötvözi a házastársakat. Az emberi szeretetkapcsolatok között a házastársi szeretet-szerelem képes a leg-tökéletesebb, legteljesebb szeretetegységet létrehozni, mely így a legjobb képe a Szentháromság szeretet-egységének.

Természetesen nem szabad összecsérélni itt a szeretetet az élvezettel. A szeretethez nem kapcsolódik egyúttal mindig élvezet is. Minden szeretet lényegéhez tartozik az áldozatkészség. Az odaadó házastársi szerelem-szeretet gyakran kíván önmegtagadást, érzékeny áldozatokat tőlünk.

Szent Pál egész egyedülálló módon a szeretet apostola. De nemcsak úgy általában a szeretetét, hanem különösen is a házastársi szerelem-szeretetet apostola!

Hogyan lehet összetartani a házasságokat, családokat? Szent Pál magától értetődő természetességgel adja meg a választ: A házastársi szövetséget a házastársi szerelem-szeretetnek kell összetartania: „*A férfinak úgy kell szeretnie feleségét, mint ahogy Krisztus szereti az Egyházát.*” (Ef 5,25)

Tehát nekem, mint férjnek és családapának, mindig Krisztus szeretetéhez kell mérnem magamat! Krisztus az életét adta oda, a vérént ontotta ki Egyházáért, menyasszonyáért. Ezt kell nekem is tennem a feleségemért. Vagyis nem csak azért megyek haza, hogy otthon egy kicsit kipihenjem magam, élvezzem a feleségemet és aztán már megyek is a hobbim, kedvenc szórakozásaim után. Ha nekem is az életemet oda kell adnom a feleségemért, akkor az időmet is oda kell tudnom adni; akkor érdeklődnöm kell a kínjai, gondjai iránt is. Érezzük, hogy milyen nagy dolognak tekinti az apostol a házastársi szerelmet?

És mit mond Szent Pál a férjes asszonyoknak? Nekem, mint feleségnek hogyan kell szeretnem a férjemet? Úgy, ahogy az Egyház szereti és szolgálja Krisztust a menyasszony és vőlegény meghitt, bizalmas együttlétében. Tehát hasonlóképpen nekem is mint feleségnek egyfajta sajátos szolgáló, önzetlenül szolgáló szerelem-szeretetet kell ajándékoznom a férjemnek. Ennek az igazi asszonyi szerelem-szeretethez sajátossága mindenekelőtt bizonyos készségesség, bizonyos engedelmesség. (Ef 5,24)

A kiteljesedett házastársi szerelem-szeretet a keresztyény felebaráti szeretet csúcsa és az isteni szeretet legjobb képe. Jézus kiemeli és főparancsá teszi a szeretetet. A legmélyebb, a legmagasabb és a legfontosabb parancsolat: az Isten-szeretet és a felebaráti szeretet. (Mt 22,36-39) Vagy pontosabban kifejtve: az Isten-szeretetből fakadó emberszeretet.

Tehát a feleségemet is szívből és áldozatkészen kell szeretnem, de ennek a szeretetnek végső soron az Isten-szeretetből kell fakadnia, táplálkoznia.

Ezért állandóan táplálnom kell magamban az Isten-szeretetet. Amilyen mértékben növekszik az Isten-szeretetem, oly mértékben fog növekedni a feleségem iránti szeretetem is. Vagyis ha férj és feleség felhagynak az Isten-szeretetük táplálásával, akkor számolniuk kell az-
zal, hogy holnap vagy holnapután egymástól is el fognak hidegülni, kihűl az egymás iránti házastársi szerelmük is.

Figyeljük és értsük meg pontosan, hogy mennyire felértékeli és védi az Úr a felebaráti szeretetet!

Azt mondja, hogy az idők végén, az utolsó ítéletkor eszerint fog megítélni mindenkit. Nem az alázatosságot, a szüzességet vagy a tiszt-

taságot fogja nézni. Természetesen az erények is fontosak, de csak úgy, mint az Isten- és emberszeretet kifejeződései. Hallgassuk csak magát az Urat, ahogy ezt magyarázza nekünk: *„Éhes voltam és en-nem adtatok. Szomjas voltam és innom adtatok. Idegen voltam és befogadtatok. Nem volt ruhám és felruháztatok. Beteg voltam és meglátogattatok...”*

Aztán a nagy titokzatos ige: *„Bizony, bizony mondom nektek, amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek.”* (Mt 25,35-40)

Amit Jézus itt a felebaráti szeretet fontosságáról mond, alkalmazzuk magunkra, a férj és feleség kapcsolatára, házastársi szerelmünkre. Nemde nekünk is azt mondja, hogy végül is az egymásnak ajándékozott szeretetünk foka szerint fog megítélni minket?

Jézusnak e tanítását fejti ki részletesebben Szent Pál apostol a Szeretet-himnuszban (1Kor 13,1-13), melynek megírásakor különösen is hívei keresztény házasságát, a házastársi szerelmét-szeretetét tartotta szem előtt. Három kérdésre akar választ adni, három vezérgondolat köré csoportosítja mondanivalóját:

- A házastársi szerelem-szeretet jelentősége.
- A házastársi szerelem-szeretet tulajdonságai.
- A házastársi szeretet időtartama.

Ahhoz, hogy a Szeretet-himnuszt igazán megérthessük, egy kicsit legalább bele kell élnünk magunkat a keletkezés körülményeibe, hátterébe. Mert Szent Pál sohasem beszélt és írt tisztán elméleti okokból. Mindig az életből indult ki, a felmerülő nehézségekre, problémákra kereste a választ. Sajátos módon azonban nem konkrét tanácsokat, recepteket mondott, hanem a végső alapigazságokból megvilágította az egész kérdéskört, és meghagyta az érintettek szabadságát: Mindenkinak magának kell konkrét formába önteni, megfogalmazni a tennivalóját.

A virágzó, szépen fejlődő korintusi közösségben szakadás támadt a „karizmatikusok” és a többi hívek között. Volt ugyanis egy egész sereg egyszerű világi ember, akik a Szentlélektől különös ajándékokat, ún. karizmákat kaptak. Ilyen a nyelveken beszélés, a jövőbelátás, a csodatevő hatalom... De sokan voltak azok is, akik nem kaptak ilyesmit. Ebből keletkezett a baj. A karizmatikusok büszkék és beképzeltek lettek, a többiek meg irigyek és féltékenyek (1Kor 14,1-25).

Szent Pál ahelyett, hogy egyszerűen a problémára koncentrálna és felszólítaná a szembenállókat, hogy szeressétek egymást, megragadja az alkalmat, felszárnyal a magasba és egy dicsőítő beszédet tart a felebaráti szeretet jelentőségéről. Azt akarja vele mondani, hogy ezt alkalmazza ki-ki a saját esetére.

Szent János apostol evangéliumának, leveleinek és egész életének is a szeretet volt a központi mondanivalója, témája. Öregkorában, amikor már nem tudott prédikálni, a templomajtóba vitette magát, és mindenkinek csak ennyit mondott: „*Gyermekeim, szeressétek egymást!*” (1Jn 3,11-18) És amikor megkérdezték tőle, hogy miért mondogatja mindig csak ezt, így válaszolt: Ebben minden benn van, amit az Úr tőlünk kíván.

Most tehát alkalmazzuk a szentpáli Szeretet-himnuszt a mi sajátos körülményeinkre, a házastársi szerelmünkre, szeretetünkre.

A házastársi szerelem-szeretet jelentősége

Mondanivalóját, a szeretet mindenekfeletti fontosságát, az apostol a karizmák felsorolásával és eltűlésével érzékelteti, fejezi ki. Először is itt van a nyelvek adománya. Ha ez az adomány olyan teljes fokban is az enyém lenne, hogy tudnék az emberiség összes nyelvén szólni, sőt még tovább megy Szent Pál, ha még az angyalok nyelvén is tudnék, de nincs bennem igaz szeretet a házastársam, a családom iránt, akkor csak zengő érc, pengő cimbalom vagyok. Gondoljunk csak bele. Nem az érc, nem a fából, húrokból álló cimbalom a fontos, hanem az, aki játszik rajta, a hangzás, a szeretet szimfóniája, amit a mester előcsal belőle. Így van ez a nyelveken beszélő karizmatikussal is. Ő csak egy eszköz, hangszer, melyen Isten játszik. Semmi érdeme sincs neki ebben, amire beképzelt, büszke lehetne. Semmit sem használ a nyelvek adománya, ha a beszélő nem egyesül bensőleg az őt eszközül használó szeretettel. Ezt mondja ez a szép, nagy, komoly ige: Ha nincs bennem szeretet, felebaráti szeretet, igaz házastársi szerelem-szeretet, akkor semmit sem ér az egész életem, mert Isten mindig szeretetből beszél, az egymást szeretőkhoz szól és az üzenete sem más, mint szeretet. Xavéri Szent Ferenc is megkapta a nyelvek adományát, de nem ezért lett szent, hanem szeretetének, felebaráti szeretetének hősiessége miatt.

Ha valaki nagyszerű előadásokat tud tartani Istenről és a szeretetről, de a gyakorlatban mégsem gyakorolja, akkor egy egyszerű

háziasszony, aki igazi szerető hűséggel teljesíti főzési kötelességét, sokkal többet ér Isten előtt, mint az a szépbeszédű.

Talán érzékeljük, hogy milyen népszerűen és mégis milyen mélybe markolóan beszél itt az apostol?! De ez még csak a kezdet. Sorra veszi a karizmákat.

„*Lehet prófétáló tehetségem, ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat...*” Miről van itt szó?! Az ég és a föld összes titkáról; a természettudományok összességéről és a mennyország, Isten valamennyi titkáról... Micsoda túlzás ez megint?

De még tovább fokozza az apostol. Nemcsak feltárul előttem az összes titok, hanem: *Enyém lehet a hitből fakadó isteni hatalom és erő is, mellyel elmozdíthatom a hegyeket.* Ez itt egy nyilvánvaló utalás Jézus szavára (Mk 11,23). Mi, mai emberek, ezt jól meg tudjuk érteni, hogy mit jelenthetne nekünk egy ilyen ajándék-együttes: Az összes ismeret és hozzá isteni erő és hatalom! Egyszerre megoldódnának a család anyagi gondjai, de mennyi jót is lehetne ezzel tenni! A gyerekeket mi mindenre meg lehetne tanítani...! Mégis mindezzel csak a szeretet fontosságát, jelentőségét akarja az apostol hangsúlyozni. A lenézett, megtaposott, semmibevert szeretetet. A családi életünk, a házasságunk legfontosabb feladata tehát nem a tudomány és információszerzés, nem is az anyagi, politikai hatalom megszerzése. Egyetlen és legfőbb feladatunk, karrierünk, ambíciónk, hogy *tanuljunk meg szeretni.*

Házaseletünknek, egész életünknek: önmagunk és gyerekeink nevelésének igazi szeretetiskolává kell válnia. Mert ha szeretet nincs bennem, még a legnagyobb tudósként, a leggazdagabb és leghatalmasabb államférfiként sem érek semmit! De Szent Pál még tovább megy. Felemlgeti a külső adakozás fokozatait is. „*Szétszthatom mindenemet a nélkülözők közt...*” Vagyis nemcsak szegénység, hanem jótékonyosság is, még hozzá a végsőig: mindent odaadok, nemcsak a felesleget, hanem az utolsó ingemet is. Sőt még ennél is többet, hősies önfeláldozással önmagamat is: „*...odaadhatom a testemet is égő áldozatul...*” De ha mindezen hősi tettek nem szeretetből fakadnak, akkor Isten előtt nem ér az egész semmit: „*ha szeretet nincs bennem, mit se használ nekem.*” (1Kor 13,3)

Milyen fontos üzenet van ebben a gyerekek javáért, boldogulásáért önmagukat feláldozó, éjjel-nappal dolgozó apáknak és anyáknak:

az egész emberfeletti erőfeszítések nem ér semmit. Nem használ senkinek sem, ha nem előzi meg, nem kíséri és nem kormányozza egy meleg, személyes házastársi és szülői szeretet!

A szeretet tehát mindent megelőz jelentőségben, sőt minden a szeretet által nyer értéket. Mit üzen nekünk, házasoknak itt az apostol? Váljon a nemi életünk, házastársi szerelmünk, szeretetünk a hősi-es, kölcsönös szeretet egyedülálló főiskolájává!

A házastársi szerelem-szeretet sajátosságai

Az apostol a gyakorlati életben folytatja a legnagyobb adomány, a szeretet, a tökéletes házastársi szerelmes szeretet kifejtését.

A szeretet türelmes és jóságos... Miért mondja ezt Szent Pál? Mert az igazi házastársi szeretet a szívek összeolvadása: én benned és te bennem, mi ketten egymásban. Ugye hogy magammal szemben jóságos vagyok? Milyen könnyen megbocsátok magamnak egy hibát, bűnt! És mennyire türelmes vagyok magammal szemben! Ha tehát a férjemmel (feleségemmel) kettős egységet alkotunk, akkor természetesen ugyanilyen türelmes és jóságos vagyok a párom gyengeségei, sajátosságai iránt is.

Most azt gondolja valaki, hogy ez csak egy szép szöveg, de ki az, aki képes ezt meg is valósítani?!

Az előbb már megadtuk a választ: Ha nem növekszik állandóan az Isten iránti szeretetünk, akkor hosszútávon nem fogunk boldogulni a társunk, a gyerekeink, az emberek szeretetével sem. Fontos alapigazság: *A házastársi szerelem-szeretethez is — ha élni akar — végző soron az Isten-szeretethez kell gyökereznie.*

Az apostol ismeri övéit, akiknek ír, és egyre érzékenyebb helyeken érinti meg őket. Így folytatja: *„a szeretet nem féltékeny...”* Aki szeret, bíz a felesége, a férje jóságában. Nem aggódik, hogy máról holnapra valahogy hűtlenné lesz.

„A szeretet nem kérkedik, nem is kevély...” Ez azt jelenti, hogy ha valamihez adottságom, tehetségem van, akkor ezzel nem bántom meg a házastársamat, nem élek vele úgy, hogy emiatt neki kisebbségi érzése legyen! Pl. a feleségemnek megvan a tisztaság és a rend adománya. Az otthonunk meleg, barátságos, tiszta, rendes. De állandóan felhánytorgatja, hogy ő mennyit dolgozik ezért és ezt senki sem értékeli eléggé!

Vagy egy másik, fordított eset: A férjem szépen halad előre a munkájában. Neve van már a szakmában. Jönnek hozzá tanácsot kérni; jól megfizetett külön munkákat is vállal. Viszonylag jól élünk, van elég pénzünk. De az életem mégis nehéz. Habár a férjem megad mindent, még bejárónőt is fogadott, állandóan kisebrendűnek érzem magam mellette. Nem mondja ki, de érezteti, hogy nem látom el olyan jól a kötelességeimet, mint ő az övéit. Sokszor arra gondolok, hogy jobb lenne talán, ha nem volna olyan sikeres, de jobban értékelne, ha jobban szeretnénk egymást... Vagyis a jót, a sajátos értéket el kell ismerni, meg kell látni a másokban is. Nem mindig csak a saját munkára, sikerre vagy kudarcra gondolni!

„*A szeretet nem tapintatlan, nem keresi a magáét...*” Miféle szeretetről van itt szó? A természetes, primitív, önző szeretetről? Nem! Csak a kiérett, önzetlen szeretet képes erre! Neki már csak az az egy fontos, hogy a párjának jó legyen minden.

„*A szeretet nem keseredik el, nem gerjed haragra, nem gyanakszik rosszra...*” Nem könnyű dolog, ha már huszadszor is ugyanaz a jelenet játszódik le köztünk. Ha csúnya szavakkal kiborul és sérteget a társam. Felhánytorgatja a régi, ide nem tartozó dolgokat is. A szeretet az érzékeny fájdalomában sem keseredik el és nem jön ki a sodrából. Talán azt gondolja: „Hányszor voltam én is igazságtalan vele!” Vagy: „Csakugyan, lehet valami igazság a szavaiban, különben nem fájna annyira!” Aki igazán szeret, az nem gyanakszik ilyenkor sem rögtön valami rosszindulatra, gonoszságra. Nem tételezi fel, hogy szánt szándékkal rosszat akarna nekem!

„*A szeretet mindent eltűr...*” De nem elég, ha ezt csak a feleségemtől kívánom meg: „Neked mindent bírnod kell, azért vagyok itt veled, hogy elviselj!” Ez mindkét félre egyformán vonatkozik. A férjnek is el kell viselnie felesége szeszélyességét, az asszony hangulati hullámzásait. Mi, férfiak, képtelenek vagyunk átélni, megérteni, hogy mit jelent a női ciklus, hogy a női test havonta egyszer összeomlik. Értetlenül állunk e jelenség előtt és minden dolgot, még a legkisebbet is, Isten tudja, milyen komolyan veszünk. Pedig ha elmúlik ez az időszak, ismét kisüt a Nap. És akkor az asszony majd a csókjaival gyógyít be minden sebet, amit férje érzékeny lelkének okozott.

„*A szeretet mindent elhisz.*” Ez nekem, mint családosnak azt jelenti, hogy rendíthetetlenül hiszek a férjem (feleségem), a gyerekeim

jóságában. Akkor is, ha vannak hibái, ha most az idegeimre megy éppen. Gondoljunk csak bele, egész nap, kint az utcán, boltban, munkahelyen, autóbuszon, iskolában... mintegy álarcot hordunk, a jobbik oldalunkat mutatjuk, a vasárnapi ruhánkat hordjuk. A hibákat, a sarkosságokat otthon hagyjuk. De otthon aztán szeretne az ember kicsit lazítani, önmaga lenni. És ekkor fokozottan is előjönnek a rejtegetett dolgok. Milyen biztonságot adó, megnyugtató érzés, ha mindezt egy jóindulatú, elfogadó légkörben teheti meg az ember. Sőt, ha mindkét fél egyformán tolerálja, megengedi a társának, hogy viselkedhetsz szabadon úgy, ahogy akarsz! Kitartok a hitemben: te akkor is egy jó ember vagy!

„A szeretet mindent elvisel.” A házastársi szeretetnek hányféle nehéz terhet kell hordoznia! Gondoljunk csak a fiatalok pályakezdő nehézségeire, a lakásproblémára, a munkanélküliségre, a megélhetés gondjaira, a gyerekek terhére, az éjszakázásokra és betegségekre, a különféle sorscsapásokra. A kiborulásokra, tehetetlen kétségbeesésekre. Sőt még a kölcsönös hűtlenség bénító terhére...

A házastársi szerelem-szeretet élettana

Végül Szent Pál válaszol még arra a kérdésre, hogy meddig kell kitartani ebben a szeretetben? Talán csak addig, amíg fiatalok, erősek, üdék és szépek vagyunk?! Nos, ha a szerelmem csak eddig tartana, akkor nem sokat érne.

A házastársi szerelem-szeretetnek egész életen át, sőt az egész örökkévalóságon át tartania kell! (1Kor 13,8) Részletesen is kifejti és magyarázza az apostol, hogy ez mit jelent. A nyelvek elhallgatnak, amikor meghalunk. Aztán már csak egyetlen nyelv marad, a szeretet nyelve. Tehát nem szabad azt gondolni, hogy ha majd egyszer meghalunk, akkor mintegy „pipafüstté” válva szállunk fel a mennybe, és ott Isten mellett mindenki más teljesen közömbös lesz; vagyis mindannyian Isten szeretetében leszünk, de egymással már többé semmi dolgunk sincs. Szent Pál azonban másképpen beszél:

„A szeretet nem szűnik meg soha.” Ez egy csodálatos gondolat. Az Isten-szeretet örökké megmarad, de mivel a felebaráti szeretet lényegileg az Isten-szeretethez gyökerezik, ezért az is megmarad. Vagyis férj, feleség és gyerekek megtisztult, bensőséges, meleg szeretettel fogjuk egymást szeretni az örökkévalóságban is. Sokkal jobban, szebben, boldogabban mint valaha itt a Földön. Nem tudjuk, hogy

milyen gyengéd jeleink lesznek, hogy milyen nyelven fogunk beszélni, de egymáson és egymásban fogunk csüngen, és ez a lényeg.

Szent Pál folytatja a részletezést: „*A prófétálás véget ér*”, hiszen vége a világnak, de a szeretet megmarad. Mi, férj és feleség, bármi történik is, együtt leszünk és örülünk egymásnak és egymásban. Még tovább lép! A hit is és a remény is megszűnik. A hitből látás lesz, a reményünk pedig beteljesedik. Többé már nem lesznek kísértéseink. A tv sem fog már megzavarni bennünket, nem lesz többé szenvedés. Csak egyvalami marad: a szeretet. Akik szerették egymást idelent, azok ott fenn sem fognak idegenül elmenni egymás mellett. Sőt, nagyon szeretni fogjuk a barátainkat is, a rokonainkat is, a testi és lelki gyermekeinket is..., de mindenkinél jobban egymást. Olyan szerelemmel, ami után a legszebb pillanatokban is vágyódhattunk csak. És ne gondoljuk, hogy csak „pipafüstszerű” lelkek leszünk.

„Hiszek a test föltámadásában”! A megdicsőült testünkben leszünk és megmarad a Föld is, de minden átalakul, megdicsőül.

(Vége „A hősiesség szeretet főiskolája” c. résznek)

Krisztus újraszületése bennünk

Szent Pál apostol így ír legkedvesebb közösségének, a galatáknak:

„*Édes kis gyermekeim! A szülés fájdalmait szenvedem értetek, amíg Krisztus bennetek alakot és formát nem ölt.*” (Gal 4,19) Az apostol oly mély kapcsolatban áll övéivel, hogy nemcsak atyjuknak, hanem szülőanyjuknak érzi, tartja magát. Figyeljünk jól oda! Nem azt mondja, hogy a szülés fájdalmait szenvedem, amíg erkölcsileg felemelkedtek, hanem azt írja: *amíg Krisztus meg nem születik bennetek!*

Ismét Szent Pál központi gondolatánál vagyunk: Aki megkeresztelkedett, az Krisztusban új életet, Isten gyermekének életét kapta. Ezáltal Krisztus élő tagjává változott: egy „új teremtménnyé” lett. De itt még valami többről is szó van. A keresztség által valóban mindez bekövetkezett, de még csak mintegy „embrionális” szinten. A keresztség általában még csak az új élet, az új teremtmény „fogantatását” jelenti. Krisztusnak fejlődnie, növekednie kell bennünk, és a „születés kínjait” kell elszenvednünk ahhoz, hogy uralomra jusson, alakot és formát öltön, megszülessen! A szülés-születés fájdalmait együtt szenvedjük mindig újra minden szerettünkkel, akiknek segíteni akarunk Krisztust győzelemre juttatni.

Elsősorban itt van a házastársunk és a saját gyermekeink. Nem elég megszülni, etetni, gondozni a testüket. Főleg arról kell gondoskodnunk, hogy Krisztus megszülessen, uralomra jusson bennük, hogy egyre inkább betöltsse az életüket. Ez egy állandóan megmaradó, megújuló munka.

Krisztusnak azután is, mindig tovább kell bennünk növekednie, vagyis teljesen ki kell töltenie és birtokba kell vennie életünket, testünket, szellemünket, szívünket és lelkünket, hogy mi is elmondhassuk: „Élek, de már nem én, hanem Krisztus él én bennem”. (Gal 2,20)

Vagyis úgy kell élnem, hogy nemcsak állatbiológiai életem van, nemcsak az angyalok szellemi életét élem, hanem a legnagyobb dolog, amire minden irányul, ami életem fő értelme és értéke: Krisztus él bennem, Krisztus szól, hat általam, Krisztus szenved és imádkozik bennem (Róm 15,18; 2Kor 1,5).

Ha most ezt a férj és feleség viszonyára alkalmazzuk, akkor elmondhatjuk, hogy a házastársi szerelem-szeretet és tisztelet végső alakja a bennünk élő Krisztus. Mindketten egy élő Krisztus-kép, Krisztusnak egy-egy tagja vagyunk. Sőt, a házasságunkban és a családjunk közösségében is Krisztus akar megtestesülni, megszületni és kiteljesedni. Úgy kell tehát élnünk egymással, hogy Krisztus újraszületését elősegítsük, vállalva ezért a szülés és születés kínjait.

Hogyan tudjuk majd felismerni, hogy mi illik hozzánk? Isten gyermekei vagyunk, Istenből születünk. Ez azt is jelenti, hogy szükségünk van és meg is kapjuk azt a természetfeletti érzékszervet, amivel meghalljuk, meglátjuk, megértjük Isten üzeneteit, és hozzá az értelmet is, hogy el tudjuk bírálni, hogy mi illik Isten gyermekeihez. Számunkra, a keresztyén házasság és család számára ennek az „érzékszervnek” a csírája és sajátos formája a házasság szentségi kegyelmében van elrejtve. Ezért a keresztyén házasság nem előírások és tilalmak gyűjteménye, hanem a felekben és a közösségben is érzékelhető isteni élet, mely fokozatosan, a saját törvényei szerint szabadon, a szülés kínjai közt bontakozik ki Isten fiainak, családjának boldog és boldogító, értelmes szeretet-teljességére.

A szerelem természetfeletti értelme

Szent Pálnak a házasságra, az emberi szerelemre vonatkozó tanítását tanulmányozva ugyanarra a végkövetkeztetésre jutottunk, mint amit már az első fejezetekben kifejtettünk: az emberi szerelem-szere-

tet, a nemi élet akkor éri el igazi kiteljesedését, ha harmonikus egységbe ötvöződik benne az érzéki, az érzelmi, a szellemi és a lelki szerelem-szeretet. A házastársaknak tehát valamennyi szerelemformát ápolni és gyakorolni kell. Nem hiányozhat a szexuális élet sem, csak mindig ügyelni kell arra, hogy a testi, szerelmes érintkezés ne üresedhessen ki pusztán állatbiológiai eseménnyé, hanem mindig a személyek találkozásának kifejeződése legyen. Vagyis két istengyermeki lélek, két emberi szellem, a női és férfi teljes érzelemvilág gyengéd érintkezésének jele és kifejeződése legyen. Szent Pállal együtt megállapíthatjuk, hogy a keresztény házasság a szeretet csodálatos főiskolája. Rajtunk múlik, hogy kihasználjuk-e, hogy tanulunk-e benne, hogy milyen eredménnyel végezzük. Ennek a házasságnak a legnagyobb buktatója az első „szigorlat”, ahol a legtöbben megbuknak: az önzetlen szeretet „szigorlata”. Minden szeretet az én-szeretettel kezdődik, és nem könnyű odáig eljutni a házasságban, hogy az énközpontúságot a tekőzpontúság felváltsa; hogy önzetlenné váljon a szeretetünk. Ahhoz, hogy ezt a lépést meg tudjuk tenni, szükséges, hogy a házastársi szerelmünk, szeretetünk egy mély és elmélyülő Isten-szeretetből tudjon táplálkozni...

A keresztény házasság lényegének, értelmének alapvető kifejtésében a fő különbség Szent Pálnál a gondolatvezetés irányában van. Mi letről haladtunk felfelé. Az érzéki szerelemtől az érzelmi, szellemi és lelki szereteten át a közvetlen Isten-szeretet felé. Az apostol fordított irányú úton járt. Ő mindent a kereszténység végső, központi értékeiből, eszméiből vezetett le: *A keresztségben új teremtményekké letünk, Isten gyermekei és Krisztus élő tagjai.*

A házasság erkölcsi és gyakorlati kérdéseinek megválaszolásához felteszi ezt a kérdést: *Mi illik Isten gyermekeihez? Mi illik Krisztushoz?*

Rámutat Isten gyermekeinek szabadságára, amely azonban nem szabadosság, hanem az igazi Isten- és emberszeretet kibontakozásának atmoszférája. Azáltal leszünk egyre szabadabbak, hogy egyre személyesebben, teljesebben szeretünk. S annál jobban, mélyebben, áldozatosabban tudunk szeretni, minél jobban megszabadultunk önünk, önfejlőségünk, hibáink megkötöttségeitől, minél jobban felszabadultunk a „Te” felé forduló, a lelünk minden síkját átjáró és átforrósító Isten- és emberszeretet számára.

Mit jelent ez a kifejezés: *Krisztus élő tagjai vagyunk?* A mai keresztény ember alig érti, alig tud valamit is kezdeni ezzel a képes beszéddel. Szent Pál számára ez azt jelenti, hogy bekapcsolódom, hogy részt veszek Krisztus halálában és feltámadásában. Azt jelenti, hogy részesülök Krisztus életében: *Krisztus bennem, velem együtt szeretetből újra föláldozza magát, bennem újra megdicsőül és közli velem megdicsőült életét.* (Róm 6,1-11)

A keresztség szentségében lettünk ennek először részesei, akkor kezdett el bennünk Krisztus élni. A többi szentség megújítja, táplálja és elmélyíti Krisztus életét bennünk. Szent Pál arra tanít bennünket, hogy a házasság szentsége egész különösen hatékony módon valósítja ezt meg. Az egész házassági erkölcsöt és önévelést így vezeti le: A házasság szentsége által egészen egyedülállóan tagjai lettünk a szenvedő és megdicsőülő Krisztusnak. Ahogy az Üdvözítő meghalt az Egyházáért, úgy kell a férfinak is a feleségéért meghalnia. (Ef 5,25)

Gyakorlatilag ez annyit jelent, hogy a férjnek önzetlen szeretettel kell szeretnie feleségét, az önzésnek meg kell halnia. De ez igaz mindkét félre. Mind a férfi, mind a nő szerelmének eszményképe: Krisztus menyasszonya, az Egyház iránti szeretete. Krisztus önzetlenül odaadja magát Egyházának, a vérét ontja érte. És az Egyház kötelessége, hogy önzetlenül odaadja magát vőlegényének.

Mi tehát a házasság értelme? A házastársak eggyéválása az önzetlen áldozatos szeretetben. Ezt az általános célkitűzést azonban a bűnös természetünk miatt nagyon nehéz, szinte lehetetlen megvalósítani. A keresztény házasság értelme: eggyé lenni Krisztusban, Istenben. Vagyis a férjet a feleségével összekötő szeretetkapcsolat nem más, mint Krisztus szeretete, az az önzetlen, áldozatos szeretet, amellyel feláldozza magát az Egyházért és amellyel az Egyház odaadja magát Krisztusnak. A keresztség, ill. a házasság szentségében Krisztus önmagát adja nekünk, hogy belénk költözve, bennünk megszületve és uralomra jutva részesítsen bennünket is isteni szeretet-életében. A házasság tehát a hősiek szeretet egyedülálló főiskolája.

(Vége a „Szent Pál házasság iskolája” c. résznek)

A házasság alap-nehézsége

Mindig nehéz volt a házaselet a keresztény házasságokban is. Ennek alapja az a feszültség, ami a házasság oka és célja, következménye közt feszül. A házasság következménye a gyermekek nemzése és felnevelése. A házasság oka kettős: egyrészt az érzékiség, a szexuális késztetés kielégítése; másrészt a kölcsönös segítés, a kölcsönös kiegészítés: a szeretet-egység. Borzasztóan nehéz a kettőt egymással összhangba hozni, összekapcsolni.

Ha azt mondom, hogy csak akkor szabad szexuális kielégüléshez jutnom, ha egyúttal vállalom az újabb gyermek születését és felnevelését is, azonnal egy egész sereg gond jut eszembe és teszi nehezzé a szívemet. Ezek mind azt mondják, hogy határt kell szabni. Nem lehet bármennyi gyereket felelősséggel vállalni! Korlátozottak az anyagi és lelki adottságaink. Nem tud az ember egy sereg gyereket etetni, ruházni, tanítani, nevelni. Vagyis nem szabad újabb gyereket nemzeni. Ha pedig kizárjuk egy újabb gyerek születését, akkor nem szabadna egy „hithű kereszténynek” nemi életet sem élni?! Ha tehát úgy gondolom, hogy nem vállalhatok felelősséggel három-négy gyermeknél többet (ma ennyit tartanak normális gyerek számnak), akkor ebből mi következik? Csakugyan be kellene szüntetni a nemi életet?! Nem, nem! Ez helytelen következtetés! Mert a házasságnak nemcsak célja, hanem oka és értelme is van. A házastársak testi érintkezése, gyengéd érzékisége a mély, lelki egységüknek, kapcsolatuknak, szövetségüknek a látható jele is. Ápolni kell ezt a lelki kapcsolatot. Ha ezt nem tesszük, ha nem használjuk fel erre a nemiségünket mint eszközt és formát, akkor rendkívüli módon megnő a hűtlenség, a válás veszélye.

Mi a házasság alapvető kínja? Egyik oldalon nem szabad több gyereket vállalni; a másik oldalon jogom, sőt kötelességem is a házastársi közösségünket a nemiség, a nemi élet, a testi gyengédség jelei által is ápolni és kifejezni. Ez egy sajátos, fájdalmas feszültséget eredményez. Bármikor, ha férj és feleség módjára szeretjük egymást, ha nemi életet élünk, örömünket mindig beárnyékolja ez a felhő: *Jaj, csak nehogy megint várandós legyek! Jaj, csak nehogy egy „nem kívánt” gyermek szülessen!*

De előfordulnak más esetek is. Gyakran hallani, amint a férj így szól: Nem szabad a feleségemnek több gyermeket szülnie, mert ez számára a biztos halál lenne!

Sok férfi talán éppen azért fordít hátat a katolikus vallásnak, mert nem boldogul ezzel a konfliktussal. Ezért nem megy el gyónni sem, mert mit gyónjon, ha holnap, holnapután, sőt talán már ma este is ugyanazt teszi, amit meggyónt.

Ha a modern életet érzékeljük, ha felfogjuk hatásait, áramlatait, melyek körülvesznek, akkor el kell ismernünk, hogy ma nagyobbak a gondok, mint régebben. A modern élet sokkal erősebben készíti mind a férfiakat mind a nőket a nemi életre, mint korábban. Gondoljunk csak bele, hogy ma egy férfinak mennyi idegeskedést eredményez a munkája. Nemde ugyanígy van ez a nőnél is? Ezért aztán milyen gyakran érzik úgy és mondják is, hogy a nemi élet természetes feloldódást, ellazulást, megnyugvást eredményez és mint ilyenre, akkor is szükségünk van, ha már nem akarunk több gyermeket. Egyszer az egyik, másszor a másik fél érzi úgy, hogy a nemi élet a legjobb út, melyen megszabadulhat az ember az idegességeitől, belső zavarától.

Van egy másik oka is, hogy miért erősödött úgy fel a nemi élet utáni vágy és ezzel a házasság alapvető kínja is. Nagyapáink, dédapáink korában az emberek, a házasságok egy kiterjedt, nagy családba ágyazódva éltek. Ma alapvetően más a helyzet. A korforduló szétzilált, tönkretett szinte valamennyi közösséget. Az összetartozás érzése elveszik a legközelebbi rokonok között is. A modern élet kiszakít mindenkit a közösségből és kemény élet-halál harcra kényszerít, ahol be kell vetni mindent a végsőkig. Az egyes férfiak és nők főleg az egyéni kapcsolataikra vannak utalva. Ez gyakorlatilag oda vezet, hogy a munkában, a nyilvánosságban nem érzünk biztonságot, nyugalmat, segítséget, és ezért ma sokkal erősebben keressük a megnyugvást a házastársunknál mint régen tették. Felerősödött az az érzésünk, hogy a nemi élet által, ez által a rendkívül erős egyesülésélmény által egyedülálló módon kielégíthetjük a megnyugvás-, a biztonság- és a kiegészülés-igényünket.

A házasság ezen alapvető kínja mennyire szorongatja a vallásukat élni akaró katolikusokat is! Az egyik oldalon az áthatolhatatlan fal: a legkülönbélebb okok miatt nem vállalhatnak több gyermeket; a másik

oldalon pedig az elemi erő, mely egyre erőbben ösztönzi a feleket szerelemre, nemi életre, testi egyesülésre.

Az alapnehézség feloldása

Közismert dolog, hogy manapság sokan az ún. természetes családtervezés módszereinek alkalmazásában látják a menekülés, a megoldás kulcsát. Ezek a módszerek a modern orvostudomány azon a felismerésén alapszanak, hogy a női havi ciklusban terméketlen, fogamzásra alkalmatlan napok is vannak. A megoldás tehát: csak ezeken a napokon élünk nemi életet, így elkerülhető egy újabb, nemkívánatos terhesség. Másrészről pedig teljes szabadsággal és természetességgel élvezhetjük és élhetjük nemiségünket.

Akik megpróbálták már ezt a módszert alkalmazni, tudják, hogy a helyzet korántsem olyan egyszerű, ez a megoldás messze nem tökéletes. Először is meg kell határozni a terméketlen napokat. Már önmagában ez sem mindig egyszerű. De azután is maradnak még nyitott kérdések. Először is a modern élet, a munka igen gyakran kényszeríti a férfit, hogy napokra is távolmaradjon a családjától. És így kihasználatlanul múlnak el a terméketlen napok. De még ha otthon is van, mennyi tényező egybejárása szükséges ahhoz, hogy férj és feleség a nemi életben egymásra találhassanak. Mintha az ördög szórakozna velünk, hogy a „szabad napokon” valami mindig közbejön, hiányzik. További nehézségeket jelent a természetes családtervezés alkalmazásában, hogy a modern élet sokféle stresszes helyzete miatt gyakran felborul, eltolódik, megváltozik a havi ciklus. És a terméketlenné vált napok boldogságát beárnyékolja az aggodalom: talán már megint túl vagyok rajta, talán már nem szabadna együtt lennünk.

De tegyük fel, hogy minden stimmel. Még ebben az esetben is felvetődik egy probléma: Vajon erkölcsileg nézve milyen értéke van az olyan nemi életnek, amelyet tervszerűen kiszámított módon, úgy időzítve élnek, hogy kizárják belőle az újabb gyermekalkadást?

Az alapkín feloldására végül is három dolgot mondhatunk:

1.) Természetesen szabad a terméketlen napokon is nemi életet élni. Van azonban erre vonatkozóan is egy korlátozás. Már szó volt róla, hogy ha a szerelem kizárólag csak a nemi öröm élvezetére írá-

nyul, akkor állativá alacsonyítja le magát. Vagyis gondoskodnunk kell arról, hogy a nemi élet, a szerelmi aktus mindig egy átfogó szeretet kifejezése legyen, melyben jelen van mintegy belső tartalomként az érzelmi, a szellemi és a természetfeletti lelki szeretet is. Ha tehát elvi rendszerességgel csak a terméketlen napokon közösülünk, akkor fennáll a veszélye — legalábbis az asszony számára —, hogy nem vesz részt benne egész lelkével. S ha az asszony a szerelmes együttletben nem tud bensőleg is, lelkileg is kielégülni, akkor ez nagyon megterheli a házasságot.

Meg kell állapítani, hogy ezen a szinten nincs tökéletes megoldás. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy áldozatos lélek nélkül a nemi élet sohasem érheti el a csúcst és teljes gyümölcsözőségét. Ezért mondja Szent Pál, hogy a nemi élet az Úr áldozatéletébe való bekapcsolódást is jelenti. Ha a szeretetünk nem képes a legnagyobb áldozatra, akár az egymásról való kölcsönös lemondásra is, akkor a házasságunk soha sem fog igazán kiteljesedni.

2.) Gondoskodnunk kell arról, hogy a nemi egyesülésünk egyre jobban egy sok alakban megmutatkozó lelki egyesülés kifejeződése legyen. A nemi egyesülésnek az Istenben való egység egyre tökéletesebb, a lehető legtökéletesebb kifejezésévé kell válnia. Meg kell látnunk, hogy ami bennem az Istennel való egyesülést és az iránta való szeretetet hordozza és elősegíti, az jelenti a boldog nemi élet alapját is.

Mi az, ami elősegíti az Istennel való egyesülést? Lendületes *imá-életre* van szükségem! Mert ha igazán élő és szerető nemi életet akarok élni, akkor szükségem lesz a hősie Isten-szeretetre! Gyakrabban kell tehát a *szentségekhez* járulni, a szentmisén részt venni, áldozni! A *lelki napirend* is nagyon fontos dolog. Legyen benne egy kis lelki olvasmány és legalább tíz perc szemlélődés. A szemlélődés lényege, hogy bensőséges kapcsolatba lépek Istennel. Csak az tud tartósan aktív apostoli életet élni, aki egyúttal a szemlélődés útját is járja. Mit értünk szemlélődő élet alatt? Engedem, hogy Isten tekintete átjárjon és én is szemügyre veszem Őt.

Kérdés, hogy honnan lesz minderre idő? Ha azonban beláttuk mindennek a szükségességét és megtaláltuk a nekünk megfelelő módszereket, akkor lesz is rá időnk, akkor szakítunk rá időt. Az a meg-

felelő eszköz, aminek a segítségével a hősies Isten-szeretetet útját járhatjuk. Ha komolyan törekszünk a boldog nemi életre, akkor a lelki napirendbe is be kell venni valamit, ami éppen ezt célozza! Ha komoly a célkitűzés, akkor komoly módszerességre is szükség van. Pl. olyan hasznos lelki olvasmányra, amely szépnek és izgalmasnak mutatja be a mai életet, és utat mutat, hogyan kell vele megbirkózni. Ha nem ápolunk magunkban termékeny belső életet, akkor nem tudunk szert tenni hősies Isten-szeretetre, akkor nem tudunk megbirkózni a házasság problémáival, akkor nem tudunk boldog nemi életet sem élni.

Tehát hogyan oldhatjuk fel a házasság alapkínját, amelyben többé-kevésbé mindannyian szenvedünk? Először is helyesen kihasználhatjuk a terméketlen napokat. Másrészt alkalmas módszereket felhasználva gondoskodnunk kell arról, hogy a házastársi szerelmünk mélyen belegyökerezzen Istenbe! Ha a szívem Istenben nyugszik, akkor helyesen fogok élni a házastársi szerelem megnyilatkozásaival. És ha a természet gyengesége miatt néha kudarcot vallok és elbukok is, akkor ezt a gyengeséget is felhasználom a szeretetben való növekedésre.

Másképp megfogalmazva: gondoskodni kell arról, hogy a testi szerelmünk mindig az ember teljes szeretetének (főleg az Isten-szeretének) keretei között mozogjon! Erre csak akkor leszünk képesek, ha bennünk a Szentlélek a hét ajándékával hatékonyan jelen van. Mert csak ezáltal tudjuk a szeretet indításait felfogni, és gyorsan, kitartóan, hősiesen követni. A bérmlás szentségének ez az igazi jelentősége. Ezáltal, a Szentlélek jelenléte, adományai által képesek leszünk arra, hogy Isten indításait gyorsan, következetesen és hősiesen kövessük. Kérjük a Szűzanyát, hogy a vele kötött szeretetszövetséget vezesse tovább és alakítsa a Szentlélekkel való szeretetszövetséggé. Kérjük ezt gyakran napi imáinkban, fohászainkban. *„Küldd el a Szentlelket és megújul a lelkünk, a szerelmünk, a nemi életünk!”*

Természetesen nem szabad elkeseredni és kétségbeesni, ha nem sikerül azonnal, ha gyengének bizonyulunk és nem sikerül magunkat fegyelmeznünk. Szent Pál azt tanítja: *„Amikor gyenge vagyok, akkor vagyok erős!”* (2Kor 12,10)

Hogyan kell ezt érteni? A gyengeségben értem meg, élem át, hogy ez az egész a szokásos emberi eszközökkel nem megy.

Most valaki azt gondolja, hogy neki a nemi élet már nem okoz gondot! Az ember érett fejjel meghiggad, más, „fontosabb” dolgok felé fordul, s egyre ritkábban él már nemi életet!

Ez nem jó megoldás! Azzal, hogy eltávolodunk egymástól és már nem egymástól várjuk az életünk beteljesedését, vagyis „más fontosabb dolgok” felé fordulunk, ezzel elveszítjük a házasságunk értelmét. Mert az a házasság értelme, hogy bensőséges szerelem-szeretetben egymásra találjunk, eggyé váljunk és a legteljesebb emberi közösségben együtt valósítsuk meg küldetésünket.

Kettős veszély közt lavírozva kell élnünk. Egyrészt nem szabad hagyni, hogy a szenvedély elragadjon és úrrá legyen rajtunk, másrészt nem szabad kihűlni hagyni a szerelmet, nem lehetünk egymással szemben közömbössé, csaknem ellenségesen hideggé! Pedig milyen gyakran megtörténik! S mielőtt az elhidegülés bekövetkezik, hosszú ideje ingerültség, harag, gyűlölet lappang a mélyben.

3.) Gondoskodnunk kell arról, hogy az egész szerelmi életben, a nemi előjátékban és a kielégülésben a személyiségünkkel, egész egyéniségünkkel vegyünk részt. Vagyis a szerelmes együttlét nemcsak két test, hanem két személy: az én és a te egyesülése, teljes önátadása is legyen! Vagyis gondoskodni kell arról, hogy a szerelem kezdeményezése, a férfi és a nő páros szerelmi játéka, a testek feltárulkozása örömteli behatolás és befogadás legyen. A közös szerelmi orgazmus és kielégülés művészete egyúttal a személyiségek szerető játékának, egymás előtti feltárulkozásának, termékenyítő, kiegészítő behatolásának és befogadásának, egységük kölcsönös örömteli elfogadásának és értékelésének a jele legyen. Azáltal, hogy a személyiségek lelki-szellemi érdeklődéssel is egymás felé fordulnak, fokozottabban összeszedettek, önmagukra központosítottak lesznek. Az én-te szellemi személyes megismerésében, az odaadásban és elfogadásában, a meghódításban és a szabadon vállalt engedelmességben önmaguk kiteljesedését és beteljesedését: egy lelki „orgazmust” élhetnek át. Olyan élmény ez, ami éltető erővel bizonyítja a számukra, hogy Isten valóban egymás számára, egymás személyes kiegészítésére teremtette őket. Így ez az élmény egyúttal lelki felszabadulás és megnyugvás is. Felszabadulás az önmegvalósítás, az önérvényesítés és az önvédelem kényszeré-

től. Egy boldogító biztonság és otthonosság-élmény a másik szeretetében.

Ugyanerről negatív megfogalmazásban elmondhatjuk, hogy gondoskodnunk kell arról, hogy szerelmi életünk ne zavarja és ne pusztítsa egyikünk személyes eredetiségét sem.

Hogy jól megértsük, miről is van itt szó, vegyünk egy kicsit jobban szemügyre személyiségünket!

Ki vagyok én?

— Szellemi személy,

— testhez kapcsolt szellemi személy,

— nemiségbe öltözött szellemi személy.

Vagyis a házastársam és én elsősorban szellemi személyiségek vagyunk. Hogyan kell tehát a szellemi személyeknek viselkednie a szerelemben?

A párommal együtt meg kell tanulnunk egymást szellemileg is megismerni és szeretni! Amikor szerelmi orgazmust élünk át, akkor ebben nemcsak szexualitásunkkal veszünk részt, hanem elsősorban a szellemünkkel. Ha a nemi életben megszűnik a szellemi életünk, akkor leállatiasodunk. Egész életünkben felfedezhetjük a vonzódást a szellemi megismerés, a megértés és a szellemi szeretet után.

Oly mértékben válunk önálló, egyéni személyiségekké, amilyen mértékben egymást szellemileg átöleljük és magunkba fogadjuk.

Figyeljük csak meg, hogy egy kisgyermek mikor éli át, mikor kezd tudatára ébredni énjének? Attól a pillanattól kezdve, amikor anyjával szembesül. Az énünket csak oly mértékben tudjuk átélni, amilyen mértékben átéljük a „te”-t. A házasságra alkalmazva ez annyit jelent, hogy sohasem szabad a másikat tárgyként felfogni, kezelni. Pl. szerelmeskedni akarunk egymással. Mint férfinak, sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem szabad a partnerre úgy tekinteni, gondolni, mint egy tárgyra (vagy valami másra, ami nem ő). Nem szabad vele önkényesen bánni!

Most valaki talán feljajdul és azt gondolja: „Hát még az ágyban, a sötétben sem szabadulhatok meg a társam nyomasztó, hibás énjének tudatától, látványától?! Miért ne gondolhatnánk azt, hogy mi vagyunk az a szép, harmonikus, gazdag ifjú pár, akit az esti tv-filmben látunk, és akiknek a szerelme olyan pezsdítően hatott ránk?! Miközben a sötétben átöleljük egymást, miért ne gondolhatnánk azt, hogy fiata-

lok és egészségesek vagyunk; a társamnak nem fáj a feje, nincs hányingere, nem fáradt, nem akar végre már aludni, nem veszi zaklatásnak a szerelmet? Miért ne szépíthetnénk meg a szerelmünket, növelhetnénk örömlünk az azzal, hogy valaki másra, szebbre, jobbra gondolunk?”

Ha így teszek, akkor elutasítom, megtagadom a társam személyiségét (sőt a magamét is). A szerelemben nem személyes egyéni valóságomban veszek részt, és a társamat sem így keresem, kívánom és fogadom el. Ez nem más, mint a személyiség leértékelése, megalázása. Sohasem szabad se elméletileg, se gyakorlatilag a társam személyes méltóságát megtagadni!

Természetesen nem arról van itt szó, hogy szeretkezés közben erre kellene állandóan gondolni. Amikor felébred és kibontakozik a nemi ösztön, akkor aligha lennénk erre képesek. Itt elsősorban az alapmagatartásról van szó, melyet a hétköznapi életben állandóan ápolni kell. Így élve nem lesz gond a nemi életben, nem válik megalázóan állatíva a kielégülésre való törekvés sem.

Ellenkező esetben azonban, ha pl. a férj csupán csak a nemi vágyának kielégítésére használja a feleségét, mint egy értékes, szép, élő babát, egy kedves, szeretett valamit, ahogy szívesen megeszik az ember egy almát vagy iszik egy pohár bort, vagy ahogy a kedvenc kispárnájával alszik. Ebben az esetben a belső lényegében sebzi meg az asszonyt, megfosztja személyes méltóságától. Ezt nem lehet tartósan elviselni. Eltarthat ugyan talán évekig is, amíg tűrhetetlenné válik a kapcsolatuk és végleg tönkremegy a házasságuk, miközben az asszony rettenetes lelki kínokat szenved.

Az is előfordulhat, hogy maga az asszony is személyiségétől elkülönítve, mintegy értékes tárgyként kezeli és adja oda a testét. A kor bűne ez, mely minden csatornán a női test áruértékét reklámozza. Még talán büszke is magára, hogy ügyesen adagolva a szerelmet, fenntartja a családi békét, és eteti, csillapítja alkalmas időben a megéhező, megvaduló vagy éppen elcsüggedő férjét. Ebben az esetben a férfi fogja becsapottnak érezni magát. „Mikor leszel igazán az enyém?!” — kérdezzeti majd, és a felesége nem érti, hogy mi a baj, mit akar, hogy mi van férje nyugtalansága mögött?

Az sem ritka a mai párkapcsolatokban, hogy mindkét fél csak testi játékként, mintegy szórakozásként éli a szerelmet. Ez a magatartás azonban előbb vagy utóbb biztosan szétrombolja kapcsolatukat.

A házaselet csalódásai

Önkéntelenül is előnyomakodik néhány kérdés: Hogy áll gyakorlatilag a mi házasságunk? Megtaláltam-e mindazt a házasságban, amit vártam? Vagy talán csalódott vagyok? Csalódást vagy meglepetést élt-e át? Alkalmazzuk a fentieket a saját életünkre!

1. A csalódás okai egy eszményi házasságban

Mit jelent ez: eszményi házasság? Összefoglalóan így jellemezhetjük: A nemi életünkben sikerült a szeretet minden formáját megfelelő módon egymással összekötni. Vagyis a nemi életünk mindig személyes szeretet volt. Nemcsak a testünkkel, hanem a személyiségünkkel is megérintettük, átöleltük, befogadtuk és átjártuk egymást. Vagyis tegyük fel, hogy olyan eszményiek voltunk mindig, amelyet csak álmodni lehet. És mégis, lehet, hogy azt mondom, azt kell mondanom, hogy nem találtam meg a házasságban azt, amit kerestem. Miért?

Azért, mert végső soron egyetlen teremtmény sem képes önmagában maradéktalanul betölteni lelkünk mély vágyait.

„Ó, Isten, a Magad számára teremtetted bennünket, és nyugtalan, kielégületlen, békétlen a szívünk, míg végül meg nem nyugszik Benned!” (Szent Ágoston: Vallomások I,1)

Tehát általános emberi igazság, hogy a szívünk teljes, benső ki-elégülését csak Istenben találjuk meg.

Mit jelent ez nekünk? Minden emberi szerelem-szeretet végső soron az Isten-szeretet megnyilvánulása és az Isten-szeretet jelképe. Tehát az Isten-szeretet mintegy szimbolikusan tükröződik benne vissza. Vagyis a házastársamban Istent szeretem, de ő még nem közvetlenül Isten. Tehát bármit is teszünk, lehet akár a legeszményibb is a házasságunk, a szerelmünk, egy idő után végül is minden arra fog ösztökélni, hogy ha boldoggá akarom tenni a társamat, akkor Istent kell neki nyújtanom, hozzá kell elvezetnem, és őbenne lehetünk igazán boldogok.

Donna Prouhéze: *„Érzem, (Rodrigo) lelkének nincs oly szöglete és testének egyetlen rostja sincs, amely ne arra lenne megteremtve, hogy hozzám kapcsolódjék...*

...amikor majd semmiképp sem bír elszabadulni többé, midőn örökre hozzám lesz kötözve ebben a lehetetlen házasságban, amidőn majd nem lesz mód reá, hogy kitépje magát lendítő testem erős kapcsaiból s az úrból, amely könyörtelen fogja őt körül, amikor majd semmiséggel bebizonyítottam az ő semmiségét, amikor ebben nem lesz olyan titok, melyet az enyém ne tudna igazolni, akkor adom majd őt mezítelen, meggyötörve Istennek át, hogy mennydörgések közt betöltse, akkor lesz majd férjem nekem, s akkor tartok egy istent két karomban!

„Istenem, látni fogom az örömét, látni fogom majd őt Veled, és ennek oka én leszek!

„Egy asszonytól kérte ő az Istent, és ez neki oda is tudta adni, mert semmi sincs a földön és az égen, amit a szerelem ne tudna adni.”

(P. Claudel: A selyemcipő, Semjén Gy. fordítása)

Isten tehát a maga számára, de egymás számára is teremtett minket! Vagyis férjként elmondhatom, hogy Isten a feleségem számára teremtett engem. És az asszonymak is meg kell állapítania: A férjemért lettem! Egyedülálló kettős egységgé kell válnunk. Az egyik fél szívének a másikban kell dobognia. De végül mindkettőnek Istenben! Az egymás iránti szerelmünk Isten szeretetének a megnyilvánulása, melynek elő kell segítenie bennünk az Isten iránti szeretet elmélyülését; a szerelmünknek mintegy az Isten-szeretet garanciájává kell válnia.

Vagyis ha az elképzelhető legideálisabb házasságban is élünk, amíg nem tölt be bennünket teljesen Isten, amíg nem leszünk egészen az övéi, addig alapjában véve mindig kielégületlenek, nyugtalanok maradunk, addig nem tudjuk igazán boldoggá sem tenni egymást. Ez természetes dolog. Ebből viszont az következik, hogy sohasem lehetünk elégedettek az egymás iránti szerelmünkkel, szeretetünkkel. A szerelmünk mértéke csakis a végtelen lehet. Ezért mindig újra neki kell gyürkőznünk, hogy a házastársi lelki szerelmünket, szeretetünket elmélyítsük és egyre teljesebbé tegyük Isten szeretetében.

2. A csalódás okai egy „nem eszményi” házasságban

Túl sokat vártam a házastársamtól, a házasságtól. Talán szerelmes fiatalemberként angyalnak képzeltem szerelmesemet. De az angyalok nem ezen a világon élnek! Vagy fiatal lányként légváratok építettem és mesebeli hercegről álmodoztam. Ilyen a fiatalság, mindenki így csinálta. Régen még inkább így volt, amikor a fiúk és a lányok külön iskolába jártak, nevelődtek. Ma a koedukált intézményekben a másik nem idealizálásának sok fantáziaképe a közelség miatt ki sem alakul vagy hamar szertefoszlik. Kisebb a csalódás is. Szükséges azonban, hogy a páromban mind a kettőt: a bűnös Évát és a szeplőtelen Máriát is felfedezzem; vagy a megváltó Krisztust és az esendő Ádámot is. Keresnem kell, hogy hol ér véget Ádám, és hol kezdődik Krisztus. A házasság krízise akkor kezdődik, amikor meglátjuk egymást a maga valóságában, a hétköznapiakban. Vagyis észreveszem, hogy a társam nem az a fantázialény, akinek elképzeltem; nem „kis Mária”, hanem egy „hiszterika”. Mi történik ilyenkor? Kijózanodik az ember és kénytelen szembenézni a valósággal. Ugyanígy a magunkról alkotott, túlzóan kedvező képről is hamar kiderül, hogy téves idealizmus és elfogultság szüleménye. Vagyis a házasember útja mindig keresztút is. Mindenki így van ezzel. A keresztények is. Meg kell mindenkinek tanulni a valóságot józanul szemügyre venni és elfogadni.

Szétszakítottam a szeretet formáit. A házasszerelemnek az a hivatása, hogy a teljes ember (a kiteljesedett nő és férfi) teljes szeretetének teljes megnyilvánulásává legyen.

Gyakorlatilag az szokott történni, hogy a nemi élet elválik az érzelmi, a szellemi, az istengyermeki szeretet-szerelemtől. Az is gyakran előfordul, hogy amíg az egyik fél erőfeszítéseket tesz a szeretetegység megőrzésére vagy újrafelépítésére, addig a másik már feladta.

Sok csalódásnak az az oka, hogy az egyik vagy a másik fél szeretete megrekedt az önző, primitív fokon. A szerelemben főleg a saját örömét, kielégülését látja és keresi. Érthető, hogy ez a szerelem csalódásra van ítélve. Mert az az emberi szerelem hivatása, hogy egyre inkább önzetlenné, áldozatkésszé érjen. Hogy az legyen a fő célja, hogy boldoggá tegye a másikat. „*Azért jövök Hozzád, azért vagyok a Tied, hogy boldoggá tegyelek!*”

Egy kiértett, kiteljesedett emberi szeretethez hősiesség kell. Anélkül nem boldogulunk a természetünk romlottságával, hibáival, korlá-

toltságaival. Joggal állíthatjuk, hogy a család a legszigorúbb szerzetesrend, ahová csak annak érdemes belépni, aki meg akarja tanulni a szeretet hősiességét.

Hiányzik az áldozatkészség. Szeretet nem létezhet áldozat nélkül. Minden egészséges szerelem-szeretet önmaga odaadására, feláldozására törekszik. A szeretet az áldozatból él, az áldozatkészség szeretetet ébreszt. Ezért sok csalódást okozhat, ha valaki elfelejti ezt a fontos igazságot.

Ma általános igazság, hogy az emberek (főleg a jólétben élők) mindig élvezni akarnak. Számukra az áldozat hangsúlyozása embertelennek hat. Pedig nincs más út! A valódi boldogság mindig áldozat is. Természetesen mindig gondoskodni kell arról, hogy az áldozat és a szeretet sohase váljon szét. A szeretet nélkül vállalt áldozat beteggétesz, az áldozatkészség nélküli szeretet pedig fantasztává, képmutatóvá...

A csalódások orvoslása, megelőzése

Először is tudni kell, honnan ered a baj. Mit kell akkor tenni, ha pl. azt tapasztalom, hogy a házastársam elhidegült tőlem, nem értjük már meg egymást; előrehaladtam, elmélyültem a vallásos, természetfeletti világban, de a házastársamat ez nem érdekli?

Ebben az esetben azt kell erőteljesen hangsúlyozni, hogy a nemi élet az áldozatok útja volt is és lesz is mindig. Vagy másképpen mondva: a házasság most nem paradicsom, hanem tisztítóhely, ahol most előre letöltöm a megérdemelt büntetésemet. Továbbra is állandóan erőfeszítéseket teszek az emberi kapcsolatunk ápolására, javítására, de azért a lelkiéletről nem mondok le.

Mit kell akkor tenni, ha a közélet, a tudomány, a művészet, az apostolkodás fontosabbá vált a házastársi szeretetnél, a saját családnál?

Ha a családom mellékes üggyé vált, ha csak enni és aludni járok haza, és az életem valahol másutt virágzik és gyümölcsozlik, ha pl. annyira a hatalmába kerített az apostolkodás, hogy azt mondom a házastársamnak, a gyerekeimnek, hogy segítenetek kell, tartsatok ki, nekem most Isten akaratát követve apostolkodnom kell menni, akkor elfelejtettem, hogy mindenekelőtt az az Isten akarata, az a legelső és legfontosabb kötelességem, hogy a házastársammal való szeretet-

egységet építsem, ápoljam! A felebaráti szeretet parancsa elsősorban ōrá és a családra vonatkozik! Az objektív létrend mindig megmutatja a helyes értékrendet. Amióta az esküvőnkön, az oltárnál gyűrűt cseréltünk, a szeretetem elsősorban a házastársamé.

„Úgy szeresse a férj a feleségét, ahogy Krisztus az Egyházát... és a feleség úgy szeresse a férjét, ahogy az Egyház szereti Krisztust!”
(Ef 5,25)

Hallottuk már ezt sokszor, de alig tett ránk hatást. Miért? Azért, mert teljesen csak ennek a világnak az életét éljük. Csak kevésbé vagyunk annak tudatában, csak kevésbé értjük meg, hogy mit is jelent az, hogy Krisztus tagjai vagyunk.

Most új szemmel akarok a feleségemre nézni. Ő Krisztus tagja. Vagyis ahogy Krisztust szeretem, úgy kell őt is, mint Krisztus tagját szeretnem. Krisztus szeretete jelent-e a számunkra valamit a hétköznapi, gyakorlati életben? Ha igen, akkor mindig újra meg kell reformálnunk, meg kell újítanunk és elmélyítenünk a házasesetünket, szerelmünket!

Felhasznált irodalom

Kentenich, J. 1994. „Eheliche Liebe als Weg zur Heiligkeit” In: Am Montagabend 20 Band, Schönstatt Verlag

Beller, T. 1990. „Kentenich atya szexualpedagógiája” c. előadás-sorozat, Családnapi, Óbudavár, 1990. jún. 17-23.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
Bevezetés	5
Egy új, laikus vallásosság szükségessége	5
Az új vallásosság bölcsője	7
A hetedik szentség	8
A szerelem-szeretet épülete	9
A szerelemben működő ösztönök	13
A testi ösztön	13
Lelki ösztön	13
Alkotó ösztön	15
A párkapcsolat szintjei	16
Női és férfi sajátosságok	17
A test átlelkesítése	17
Úton vagyunk	22
Mi a szerelem?	23
1. A szerelem egy hasonlónak alakító és egyesítő belső erő	23
2. A szeretet-szerelem lényege: életátvitel!	25
3. A szeretet-szerelem egy tökéletes kötelék (Kol 3,14)	25
Szerelempedagógia	27
Szent Pál házassági iskolája	33
Korkép	33
Szent Pál alapigazságai	34
„Kerüljétek a tisztátalanságot!” (1Tessz 4,3)	35
„Mindegyiktek szentül és tisztességesen éljen!” (1Tessz 4,4)	36
Az emberi test	37
A hősies szeretet főiskolája	41
A házastársi szerelem-szeretet jelentősége	44
A házastársi szerelem-szeretet sajátosságai	46
A házastársi szerelem-szeretet élettana	48
Krisztus újraszületése bennünk	49
A szerelem természetfeletti értelme	50

A házasság alap-nehézsége	53
Az alapnehézség feloldása	55
A házaselet csalódásai	61
1. A csalódás okai egy eszményi házasságban	61
2. A csalódás okai egy „nem eszményi” házasságban	63
A csalódások orvoslása, megelőzése	64
Felhasznált irodalom	67

KÜLDETÉSÜNK TITKAI

füzetsorozat

1. Szemelvények Kentenich atya műveiből
2. Szeretetszövetség I.
3. Szeretetszövetség II.
4. Családok háziszentélye
5. Mária
6. Schönstatt sajátos értékei I.
7. Schönstatt sajátos értékei II.
8. Engling József I.
9. Engling József II.
10. Dachau
11. A szent család
12. Szerelem-szeretet
13. A házastársi szerelem mint az életszentség útja